

The Role of the United Nations Security Council in the Protection of Cultural Heritage

Bagher Beidaghi¹, Peyman Bolouri^{2}, Malek Zolghader³*

1. PhD Student in Public International Law, Faculty of Humanities and Arts, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Email: bbaidagy@gmail.com

2. Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Humanities and Arts, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

*Corresponding Author: Email: bolori@gmail.com

3. Assistant Professor, Department of International Relations, Faculty of Humanities and Arts, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Email: malek_zolghader@yahoo.com

ABSTRACT

Due to the various characteristics of cultural heritage, any attack on it draws the attention of the international community. This can be seen in the reactions of the United Nations (UN) to the destruction, looting, and trafficking of the cultural heritage of countries such as Iraq, Syria and the other countries committed by terrorist groups. What is important here is the United Nations Security Council's reactions to this issue. It seems that, in terms of securitizing cultural heritage, the procedures taken by the Security Council for the protection of cultural heritage have included requiring internal measures (affecting the domestic law of countries) and referring to the humanitarian aspects of cultural heritage. Paying attention to the Security Council's performance with regard to cultural heritage can be effective since the Security Council, as the main pillar of

S.D.I.L.
The SD Institute of Law
Research & Study

Publisher:
Shahr-e- Danesh
Research And Study
Institute of Law

Article Type:
Original Research

DOI:
10.48300/JLR.2023.375326.2224

Received:
24 January 2023

Accepted:
1 May 2023

Published:
5 September 2024

Copyright & Creative Commons:

© The Author(s). 2021 Open Access. This article is licensed under a Creative Commons Attribution Non-Commercial License 4.0, which permits use, distribution and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. To view a copy of this licence, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>.

the UN, has the primary duty of maintaining international peace and security and its decisions are binding for the UN members as per the UN Charter. To this end, this paper, by adopting a descriptive and analytical approach, tries to examine and explain the procedures of the United Nations Security Council for the protection of cultural heritage. Based on the findings of this paper, we conclude that United Nations Security Council's resolutions have been effective in protecting cultural heritage.

Keywords: Cultural Heritage, Human Rights, Domestic Law, Terrorism, Security Council's Resolutions.

Excerpted from the Ph.D. thesis entitled "The Role of the United Nations in Safeguarding Cultural and Natural Heritage in Times of War and Peace", Faculty of Humanities and Arts, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

Funding:

The author(s) received no financial support (funding, grants, and sponsorship) for the research, authorship, and/or publication of this article.

Author contributions:

Bagher Beidaghi: Formal analysis, Investigation, Resources, Writing - Original Draft, Writing - Review & Editing, Visualization.

Peyman Bolouri: Conceptualization, Methodology, Validation, Data Curation, Supervision, Project administration.

Malek Zolghader: Methodology, Validation, Data Curation, Supervision, Project administration.

Competing interests: The authors declare that they have no competing interests.

Citation:

Beidaghi, Bagher, Peyman Bolouri & Malek Zolghader. "The Role of the United Nations Security Council in the Protection of Cultural Heritage". *Journal of Legal Research* 23, no. 58 (September 5, 2024): 81-116.

Extended Abstract

International developments in the field of cultural heritage protection have demonstrated that the international community will not ignore the destruction, looting, and smuggling of cultural heritage, as it is of transnational value. In a corner of the world today, the destruction and looting of cultural heritage will be met with a strong response from the international community. Considering the attitude of the international community towards cultural heritage, due to the importance of human rights and the maintenance of peace and security, the international community is attempting to preserve cultural heritage. As a result, the reaction of the international community to the conflicts in the Middle East and other parts of the world is of critical importance. Syria, Iraq, and Mali experienced civil wars in which, in addition to the human rights and human rights violations they suffered, their cultural heritage was destroyed and widely smuggled. The purpose of terrorist groups in damaging and smuggling cultural heritage is to propagate their ideology, demonstrate their power to the world, and finance terrorist activities. As such, the reactions of the United Nations, and in particular its organs, have been important in denouncing the destruction and smuggling of the cultural heritage of the mentioned countries. In its reactions, the General Assembly of the United Nations focused on multiple aspects of cultural heritage, such as a common human heritage. Furthermore, human security and other aspects of cultural heritage have been taken into consideration in statements by international actors, such as the Director General of UNESCO and other influential figures, as well as in various resolutions of the United Nations Security Council. In the context of these reactions, it is important to note the reaction of the Security Council of the United Nations to this matter. Due to its primary responsibility for maintaining international peace and security, the Security Council can play an effective role in protecting cultural heritage through its attention. Consequently, these decisions are binding on all member countries of the United Nations according to the charter, and countries cannot refuse to implement them based on their own interpretation.

Based on the procedures followed by the Security Council for the protection of cultural heritage, it appears that it is necessary to take domestic measures (affecting the internal rights of countries) and to refer to the human rights aspects of cultural heritage to ensure the security of cultural heritage. In order to accomplish this goal, this article has used both descriptive and analytical methods to examine the UN Security Council's procedures for protecting cultural heritage in three different areas; the securitization of cultural heritage by the Security Council; the impact of Security Council resolutions on internal rights of countries; and the analysis of the relationship between cultural heritage

and human rights as it relates to Security Council resolutions.

Based on the results of this study, we are of the opinion that the resolutions of the United Nations Security Council have been effective in protecting cultural heritage. International treaties alone are not sufficient to protect cultural heritage against extremist groups and ethnic conflicts, as the international community has recognized. The international treaties and their articles that have become international customs will provide effective protection for cultural heritage; however, for dealing with groups like ISIS, it will be more helpful to adhere to the security aspects of cultural heritage. The United Nations Security Council's expansion of the concept of securitizing cultural heritage can be interpreted as a message of impunity for those considering destroying or smuggling cultural heritage. Regarding the effectiveness of internal laws, it is important to note that resolutions of the Security Council are effective; countries are compelled to join treaties by their own will, and membership in treaties is not a matter of compulsion. However, in terms of protecting cultural heritage, the Security Council's decisions create a norm that governments cannot oppose and must follow. This relationship can be observed in the decisions taken by the Security Council that have led to new domestic laws regarding the preservation of cultural heritage. Security Council resolutions have identified a connection between cultural heritage and human rights and emphasized cultural rights, involvement in cultural life, cultural identity, and common human heritage. In its resolutions, the Security Council refers to the human rights aspect of cultural heritage, demonstrating the extension of this right in the Executive Organ of the United Nations. Consequently, the United Nations Security Council has performed three functions of security, influence over a country's internal rights, and protection of cultural heritage under human rights.

نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی

باقر بیدقی^۱، پیمان بلوری^۲، مالک ذوالقدر^۳

۱. دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، دانشکده علوم انسانی و هنر، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
bbaidagy@gmail.com
۲. استادیار، گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی و هنر، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
*نویسنده مسئول: bolori@gmail.com
۳. استادیار، گروه روابط بین‌الملل، دانشکده علوم انسانی و هنر، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.
malek_zolghader@yahoo.com

چکیده:

ویژگی‌های مختلفی که در میراث فرهنگی وجود دارد موجب می‌گردد که هرگونه تعرضی نسبت به آن مورد توجه جامعه بین‌المللی قرار گیرد. این را می‌توان در واکنش‌های مختلف سازمان ملل متحد نسبت به تخریب، غارت و قاچاق میراث فرهنگی کشورهایی مانند عراق، سوریه و سایر کشورهای که به دست گروه‌های تروریستی صورت گرفته بود، مشاهده کرد. آن چیزی که در این واکنش‌ها مهم می‌نماید، واکنش‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد نسبت به این موضوع است. به نظر می‌رسد رویه‌هایی که شورای امنیت برای حفاظت از میراث فرهنگی طی کرده است، از نظر امنیتی‌سازی میراث فرهنگی، الزام به انجام اقدامات داخلی (تأثیر بر حقوق داخلی کشورها) و اشاره به جنبه حقوق بشری میراث فرهنگی بوده است. توجه به عملکرد شورای امنیت در زمینه میراث فرهنگی می‌تواند در حفاظت از آن مؤثر باشد؛ زیرا شورای امنیت به‌عنوان رکن اصلی سازمان ملل متحد مسئولیت اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را بر عهده دارد و

کپی‌رایت و مجوز دسترسی آزاد:

کپی‌رایت مقاله در مجله پژوهش‌های حقوقی نزد نویسنده (ها) حفظ می‌شود. کلیه مقالاتی که در مجله پژوهش‌های حقوقی منتشر می‌شوند با دسترسی آزاد هستند. مقالات تحت شرایط مجوز 4.0 Creative Commons Attribution Non-Commercial License منتشر می‌شوند که اجازه استفاده، توزیع و تولید مثل در هر رسانه‌ای را می‌دهد، به شرط آنکه به مقاله استناد شود. جهت اطلاعات بیشتر می‌توانید به صفحه سیاست‌های دسترسی آزاد [نشریه](#) مراجعه کنید.

پژوهش‌های حقوقی

نوع مقاله:

پژوهشی

DOI:

10.48300/ILR.2023.375326.2224

تاریخ دریافت:

۴ اسفند ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۲

تاریخ انتشار:

۱۵ شهریور ۱۴۰۳

تصمیمات آن طبق منشور برای اعضای ملل متحد الزام‌آور است. به همین منظور این مقاله با روش توصیفی و تحلیلی سعی داشته است به بررسی و تبیین رویه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی بپردازد. بر اساس یافته‌های این پژوهش به این نتیجه می‌رسیم که قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی اثرگذار بوده است.

کلیدواژه‌ها:

میراث فرهنگی، حقوق بشر، حقوق داخلی، تروریسم، قطعنامه‌های شورای امنیت.

برگرفته از رساله دکتری با عنوان «نقش سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی و طبیعی در زمان جنگ و صلح»، دانشکده علوم انسانی و هنر، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران.

حامی مالی:

این مقاله هیچ حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان:

باقر بیدقی: تحلیل، تحقیق و بررسی، منابع، نوشتن - پیش‌نویس اصلی، نوشتن - بررسی و ویرایش، تصویرسازی. پیمان بلوری: مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، اعتبارسنجی، نظارت بر داده‌ها، نظارت، مدیریت پروژه. مالک ذوالقدر: روش‌شناسی، اعتبارسنجی، نظارت بر داده‌ها، نظارت، مدیریت پروژه.

تعارض منافع:

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

استناددهی:

بیدقی، باقر، پیمان بلوری و مالک ذوالقدر. «نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی». مجله پژوهش‌های حقوقی، ۲۳، ش. ۵۸ (۱۵ شهریور ۱۴۰۳): ۸۱-۱۱۶.

مقدمه

میراث فرهنگی در قرن حاضر اهمیتی فراملی برای جامعه بین‌المللی دارد. اگر در گوشه‌ای از جهان امروز میراث فرهنگی کشوری مورد تخریب و غارت قرار بگیرد با واکنش شدید جامعه بین‌المللی مواجه خواهد شد؛ زیرا با دیدگاه‌هایی که جامعه بین‌المللی به میراث فرهنگی پیدا کرده است، سعی در حفظ آن به دلیل اهمیت حقوق بشری و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی دارد. از این نظر واکنش‌های جامعه بین‌المللی نسبت به جنگ‌های خاورمیانه و سایر نقاط جهان قابل توجه است. در جنگ‌های داخلی سوریه، عراق و مالی علاوه بر ظلمی که از نظر نقض حقوق بشری و حقوق بشردوستانه بر مردمان آن کشورها رفت، میراث فرهنگی آنها نیز مورد تخریب و قاچاق گسترده قرار گرفت. تروریست‌های فعال در این کشورها با هدف اجرای ایدئولوژی و نمایش قدرت به جهانیان، میراث فرهنگی آنها را تخریب و با تجارت و قاچاق میراث فرهنگی عراق و سوریه اقدام به تأمین هزینه‌های اقدامات تروریستی خود می‌کردند. در این خصوص واکنش‌های سازمان ملل متحد در خصوص محکومیت تخریب و قاچاق میراث فرهنگی کشورهای ذکر شده قابل توجه است. مجمع عمومی سازمان ملل متحد بارها در واکنش‌های مختلفی حمله به میراث فرهنگی را محکوم کرده است. در واکنش‌های مجمع عمومی اشاره به جنبه‌های مختلف میراث فرهنگی مانند میراث مشترک بشری و غیره قابل مشاهده است. همچنین در بیان بازیگران بین‌المللی مانند مدیرکل یونسکو و سایر اشخاص تأثیرگذار بین‌المللی و قطعنامه‌های مختلف شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌توان اشاره به جنبه‌های بشری، امنیتی و غیره میراث فرهنگی را مشاهده کرد.

به نظر در میان واکنش‌های صورت گرفته، قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد اهمیت بیشتری دارد. چون شورای امنیت سازمان ملل متحد به دلیل اینکه وظیفه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را بر عهده دارد، توجه این رکن اصلی سازمان ملل متحد می‌تواند در حفاظت از میراث فرهنگی نقش مؤثری داشته باشد. شایان ذکر است طبق منشور، تصمیمات این رکن اصلی سازمان ملل متحد نسبت به اعضای ملل متحد حالت الزام‌آور دارد و کشورها نمی‌توانند بنا به تفسیر خود از اجرای آن خودداری کنند. آنچه در این پژوهش مدنظر می‌باشد بررسی رویه‌هایی است که شورای امنیت برای حفاظت از میراث فرهنگی طی کرده است. شورای امنیت در قطعنامه‌های صادره سه رویه حفاظتی از طریق امنیتی‌سازی میراث فرهنگی، الزام به انجام اقدامات داخلی و اشاره به ارتباط حقوق بشری میراث فرهنگی را مورد توجه قرار داده است؛ بنابراین پرسش اصلی این مقاله این است که آیا قطعنامه‌های شورای امنیت

سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی کشورها تأثیرگذار بوده است؟ در پاسخ به پرسش مذکور، فرضیه این نوشته بدین مضمون است: اثرگذاری قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد در حفاظت از میراث فرهنگی از طریق رویه‌های امنیتی‌سازی، ارتباط با جنبه حقوق بشری و ارتباط با حقوق داخلی کشورها بوده است. در مقام پاسخ به پرسش و فرضیه این پژوهش با رویکرد توصیفی - تحلیلی طبق نمودار شماره (۱) ابتدا امنیتی‌سازی میراث فرهنگی توسط شورای امنیت و سپس تأثیرگذاری قطعنامه‌های شورای امنیت بر حقوق داخلی کشورها و در خاتمه بررسی ارتباط میراث فرهنگی با حقوق بشر در قطعنامه‌های شورای امنیت مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت.

نمودار شماره (۱): نمودار پژوهش

۱ - امنیتی‌سازی میراث فرهنگی و ارتباط آن با صلح و امنیت بین‌المللی

در کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه و پروتکل‌های آن و همچنین سایر کنوانسیون‌های بین‌المللی مانند پروتکل الحاقی ۱۹۷۷ به کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ در ماده (۵۳) آن مقرراتی پیش‌بینی شده است که طرفین درگیر را از هرگونه اعمال خصمانه و تلافی‌جویانه علیه بناهای تاریخی و غیره باز می‌دارد. همچنین این موضع در پروتکل الحاقی دوم به کنوانسیون ژنو ۱۹۴۹ در ماده (۱۶) تکرار شده است. طبق کنوانسیون‌های فوق تنها در صورتی می‌توان اماکن فرهنگی را مورد هدف قرار داد که مورد استفاده نظامی قرار گرفته باشد و چاره‌ای جز هدف قرار دادن مکان مورد استفاده وجود نداشته باشد. این قوانین معاهده‌ای در شرایط مخاصمات داخلی نیز قابلیت اجرایی دارند. چون معاهدات بین‌المللی مانند قوانین

داخلی مراحل تصویب و انتشار را طی می‌کنند و از نظر اجرایی بودن برای تمامی ساکنین کشور عضو معاهده الزامی است؛ اما اجرای این قوانین بین‌المللی بستگی به این دارد که طرف مقابل دولت جزء کدام دسته از گروه‌ها باشد. اگر از احزاب سیاسی مخالف باشند به دلیل مشکلات شناسایی که در آینده خواهند داشت خود را پایبند به قوانین بین‌المللی نشان می‌دهند؛ اما در مواقعی که طرف مقابل دولت، گروه‌های تروریستی باشند موضوع فرق خواهد کرد. چون چنین گروه‌هایی نشان داده‌اند که به هیچ یک از قوانین بین‌المللی پایبند نیستند.

آنچه در عراق، سوریه و مالی رخ داد نمونه‌ای آشکار از نقض قوانین بین‌المللی در رابطه با ممنوعیت هدف قرار دادن میراث فرهنگی در مخاصمات مسلحانه بود. به‌عنوان مثال یکی از اعضای گروه «انصارالدین»^۱ بنام «عمر اولود هامل‌اله»^۲ در خصوص تخریب مقبره‌های «تیمبوکتو»^۳ در کشور مالی گفته بود که تنها شریعت را قبول دارند و حتی اگر مردم هم مخالف اجرای آن باشند، شریعت اجرا خواهد شد.^۴ در همین رابطه گروه دیگری موسوم به دولت اسلامی عراق و شام «داعش» که با اندیشه و شیوه سلفی رویکرد یکسانی با گروه «القاعده» دارد،^۵ همین منطقی را دارند و در عمل نشان داده‌اند که هیچ پایبندی به قوانین بین‌المللی و سازمان‌های بین‌المللی ندارند و حداقل راجع به میراث فرهنگی در موقعیت‌های مختلف یک خط فکری را دنبال کرده‌اند. تخریب «مجسمه‌های بودا» در افغانستان توسط طالبان، اقدامات داعش در تخریب میراث فرهنگی سوریه و عراق، تخریب مقبره‌ها و مساجد در «تیمبوکتو» کشور مالی توسط گروه «انصار الدین» همگی گواهی‌دهنده تفکر واحد چنین گروه‌های است. علاوه بر این گروه‌هایی مانند «داعش» نشان داده‌اند میراث فرهنگی می‌تواند به‌عنوان یک منبع درآمد برای رسیدن به اهداف تروریستی آنها باشد. با توجه به ابعاد مختلف میراث فرهنگی از نظر سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و غیره به نظر «بعد امنیتی» میراث فرهنگی گزینه‌ای مناسب برای پایبند کردن کشورهای غیر عضو کنوانسیون‌های میراث فرهنگی و گروه‌های افراطی به قوانین بین‌المللی باشد. به همین منظور واکنش‌های مختلف شورای امنیت سازمان ملل متحد به تخریب و قاچاق میراث

1. Ansar Dine.

2. Oumarould Hamaha

3. Timbuktu

4. Sebastian A. Green Martinez, "Destruction of Cultural Heritage in Northern Mali A Crime Against Humanity?," *Journal of International Criminal Justice*, 13, 5(2015), 1095.

۵. صقر صبح و دیگران، «مشروعیت ایجاد دادگاه توسط نیروهای ائتلاف ضد داعش برای محاکمه اعضای دستگیرشده «داعش» در سوریه با نگاهی به سازکارهای جایگزین در حقوق بین‌الملل کیفری»، پژوهش‌های حقوقی، ۲۱، ۴۹ (۱۴۰۱)،

فرهنگی به لحاظ توسعه «بعد امنیتی» میراث فرهنگی قابل توجه و بررسی است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

۱-۱- امنیتی‌سازی میراث فرهنگی در بیان بازیگران بین‌المللی

مفهوم امنیتی‌سازی برای اولین بار توسط «اوله وایور و بری بوزان»^۶ مطرح شد، این طیف شامل مفهوم سنتی امنیت است و شامل امنیت زیست‌محیطی، امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی و امنیت سیاسی است. این مفهوم برای امنیت فرهنگی، امنیت هویت و «امنیت هستی‌شناسی» بسط داده شده است. در این مفهوم، امنیت به‌عنوان یک مفهوم قابل انعطاف ظاهر می‌شود و قابل اجرا بر تعدادی از مسائل است که قابل پیش‌بینی از نظر امنیتی نیست. شکل‌گیری یک موضوع امنیتی در نظر «وایور»، پذیرش در اذهان عمومی و ایجاد آن در اجتماع است و بدین صورت است که به‌تدریج در طول زمان اثرات ساختاری آن ایجاد شده و به حالت پایدار می‌رسد.^۷

شواهد در عرصه بین‌المللی نشان از شکل‌گیری گفتمان تخریب و قاچاق میراث فرهنگی به‌عنوان یک تهدید امنیتی در جامعه بین‌المللی دارد. چون علاوه بر واکنش ارکان سازمان ملل متحد به مسئله قاچاق و تخریب میراث فرهنگی، ما شاهد واکنش‌های بازیگران امنیتی در سطح بین‌المللی نیز هستیم. مدیر کل سابق یونسکو «ایرینا بوکوا»^۸ مکرراً چنین اقداماتی را با «نسل‌زدایی فرهنگی»، «جنایات جنگی»، «جرایم علیه تمدن» و «تروریسم فرهنگی» برابر دانسته است.^۹ پس از حملات داعش به موزه موصل، «بوکوا» حفاظت از میراث فرهنگی را نه‌تنها به‌عنوان «موضوع فوریت فرهنگی، بلکه به‌عنوان یک ضرورت سیاسی و امنیتی» مورد اشاره قرارداد و فرهنگ را به‌عنوان «ملاحظه اصلی برای هر راهبردی از صلح» توصیف کرد.^{۱۰} «ایرینا بوکوا» در سال ۲۰۱۷ به شورای امنیت گفت که «دفاع از میراث فرهنگی چیزی بیش از یک مسئله فرهنگی است؛ این یک ضرورت امنیتی است که نمی‌توان آن را از حفاظت انسان جدا کرد».^{۱۱} استفاده از اصطلاح نسل‌زدایی فرهنگی توسط «ایرینا بوکوا» نشان داد

6. Ole Waever and Barry Buzan

7. Paolo Foradori, Serena Giusti and Alessandro Giovanni Lamonica, "Reshaping Cultural Heritage Protection Policies at a Time of Securitisation: France, Italy, and the United Kingdom", *The International Spectator*, 50, 3(2018), 87.

8. Irina Bokova

9. Alessandra Russo and Serena Giusti, *Monuments Under Attack: From Protection to Securitisation (Italy: European University Institute, 2017)*, 6-7.

10. Foradori, Giusti & Lamonica, Op.Cit. 87.

11. Edward C. Luck, *Cultural Genocide and the Protection of Cultural Heritage (Los Angeles, California: Getty Center Drive, 2018)*, 13.

که نگاه از منظر امنیتی می‌تواند راه مناسبی برای مقابله با تخریب و غارت میراث فرهنگی باشد. دیگر شخصی که به اهمیت میراث فرهنگی به‌عنوان موضوع امنیتی پرداخته است، «داریو فرانچسچینی»^{۱۲} وزیر میراث فرهنگی ایتالیا است. او گفته است حمله به اماکن فرهنگی یک «مسئله بشردوستانه و امنیتی جهانی» است که با حمله داعش به این مکان‌ها شکل گرفته است. به همین دلیل جامعه بین‌المللی باید سرانجام قدرت رویارویی با این مشکل را در سطح سازمان ملل متحد پیدا کند.^{۱۳} اهمیت یافتن بعد امنیتی میراث فرهنگی در زمان تخریب مجسمه‌های بودا در افغانستان نیز قابل توجه است. در زمان تخریب مجسمه‌های بودا، تعدادی از نمایندگان مجمع عمومی سازمان ملل متحد، احترام به تفاوت‌های فرهنگی و مذهبی را با صلح و ثبات در جهان مرتبط کردند.^{۱۴} شخص دیگری که اظهارنظرهای او از لحاظ سیاسی و دیپلماتیک دارای اهمیت است و راجع به میراث فرهنگی بیاناتی داشته، دبیر کل سازمان ملل متحد است. «بان کی مون»^{۱۵} دبیر کل سابق سازمان ملل متحد از شورای امنیت سازمان ملل متحد به‌عنوان مسئول اصلی حفظ صلح و امنیت جهانی درخواست کرده بود تا دولت‌ها را ملزم به اقدامات استثنائی کنند که برای رسیدگی به تخریب و قاچاق میراث فرهنگی لازم است. همچنین در سخنان دبیر کل سابق سازمان ملل، تخریب میراث فرهنگی به‌عنوان یک «امر سیاسی و امنیتی» توصیف شده است.^{۱۶} تهدید حمله به اماکن فرهنگی ایران توسط «دونالد ترامپ»^{۱۷} رئیس‌جمهور آمریکا در ۴ ژانویه سال ۲۰۲۰ یکی دیگر از مواردی بود که واکنش جامعه جهانی را برانگیخت. این تهدید به دنبال تشدید تنش دو کشور بعد از حمله پهبادی آمریکا در ۳ ژانویه سال ۲۰۲۰ به خودروی حامل سردار «قاسم سلیمانی» فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران که منجر به شهادت وی و سایر همراهانش شد، صورت گرفت. رئیس‌جمهور آمریکا تهدید کرده بود اگر ایران به این حمله واکنش نشان دهد ۵۲ نقطه فرهنگی ایران را مورد هدف قرار خواهد داد. در واکنش به این اظهارات «سازمان دیده‌بان حقوق بشر»^{۱۸} عملی شدن تهدید حمله به میراث فرهنگی ایران را جنایت جنگی اعلام و از دولت آمریکا خواسته بود پایبندی خود را به قوانین جنگ اعلام کند. «آندرا پراسو»^{۱۹} مدیر سازمان

12. Dario Franceschini

13. Foradori, Giusti & Lamonica, Op.Cit. 87.

14. Yaron Gottlieb, "Attacks Against Cultural Heritage as a Crime Against Humanity", *Case Western Reserve Journal of International Law*, 52, 1(2020), 314.

15. Ban Ki-Moon.

16. Foradori, Giusti & Lamonica, Op. Cit. 87.

17. Donald Trump

18. Human Rights Watch Organization

19. Andrea Prasow

دیده‌بان حقوق بشر در اظهارات دیگری بیان کرده بود «رئیس‌جمهور ترامپ باید علناً تهدیدهای خود علیه اموال فرهنگی ایران را پس بگیرد و روشن کند که اجازه جنایات جنگی علیه میراث فرهنگی ایران را نمی‌دهد».^{۲۰} «اودری ازوله»^{۲۱} مدیرکل یونسکو در دیدار با سفیر ایران راجع به تنش‌های خاورمیانه اظهار داشته است «دو کشور ایران و آمریکا در کنوانسیون ۱۹۵۴ و کنوانسیون ۱۹۷۲ عضو هستند و طبق مفاد کنوانسیون کشورهای عضو نباید هیچ اقدام عمدی که ممکن است به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم بر قلمرو میراث فرهنگی و طبیعی سایر کشورهای عضو آسیب برساند، انجام دهند.» مدیرکل یونسکو همچنین با اشاره به قطعنامه ۲۳۴۷ شورای امنیت سازمان ملل متحد یادآور شد که تخریب میراث فرهنگی یک عمل محکوم شده است. مدیرکل یونسکو اهمیت میراث فرهنگی را جهانی و از آن به‌عنوان عامل صلح و گفتگو یاد کرده است و همچنین وظیفه جامعه جهانی را حفاظت از میراث فرهنگی برای نسل‌های آینده اعلام داشته است.^{۲۲} شایان ذکر است برخی از متحدان آمریکا مانند بریتانیا در واکنش به سخنان رئیس‌جمهور آمریکا عدم حمایت خود را با توجه به کنوانسیون‌های بین‌المللی و ممنوعیت تخریب چنین آثاری اعلام داشتند.^{۲۳} «کریس مورفی»^{۲۴} از اعضای کمیته روابط خارجی سنای ایالات متحده آمریکا در واکنش به این تهدید گفته بود «هدف قرار دادن غیرنظامیان و اماکن فرهنگی عملی است که تروریست‌ها انجام می‌دهند. این یک جنایت جنگی است».^{۲۵} شورای بین‌المللی موزه‌ها (ایکوم) و شورای بین‌المللی ابنیه و محوطه‌ها (ایکوموس) در بیانیه مشترکی هرگونه تخریب عامدانه میراث فرهنگی را محکوم و با یادآوری عضویت ایران و آمریکا در کنوانسیون ۱۹۵۴ لاهه تمامی طرف‌های درگیر را به رعایت آن فراخواندند. در این بیانیه اشاره شده است هر دو کشور در کنوانسیون سال ۱۹۷۲ میراث جهانی عضو هستند و مکان‌های میراث جهانی ایران برای ایرانیان، بشریت و حافظه جمعی دارای اهمیت است. بیانیه با اشاره به قطعنامه ۲۳۴۷ شورای امنیت سازمان ملل متحد، جنایت جنگی

20. Human Rights Watch, Trump Threatens War Crimes Against Iran Laws of War Prohibit Deliberate Attacks on Cultural Property, January 5 2020, Accessed January 11 2023. <https://www.hrw.org/news/2020/01/05/us-trump-threatens-war-crimes-against-iran>

21. Audrey Azoulay

22. UNESCO, Meeting of Director-General and Iran's Ambassador to UNESCO, January 6, 2020. Accessed January 11 2023. <https://www.unesco.org/en/articles/meeting-director-general-and-irans-ambassador-unesco-0>

23. Dan Sabbagh and Rowena Mason, "UK would not back US bombing of Iranian cultural sites - No 10", theguardian, January 06, 2020, Accessed January 11 2023. <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/06/no-10-uk-would-not-back-us-bombing-of-iranian-cultural-sites>

24. Chris Murphy

25. Rick Noack, "The disturbing history behind Trump's threat to target Iranian cultural sites, washingtonpost", January 6 2020, Accessed January 11 2023. <https://www.washingtonpost.com/world/2020/01/06/disturbing-history-behind-trumps-idea-target-iranian-cultural-sites/>

بودن تخریب میراث فرهنگی و پیگرد عاملان آن را مورد یادآوری قرار داده و در پایان از تمامی طرف‌ها خواسته است به قراردادهای بین‌المللی احترام بگذارند و فارغ از اعتقادهای دینی و نیت سیاسی از میراث فرهنگی جهانی محافظت کنند.^{۲۶} می‌توان نتیجه گرفت قاچاق میراث فرهنگی توسط گروه‌های تروریستی و همچنین هر عملکردی که باعث عدم دسترسی مردم به میراث فرهنگی خود شود به‌عنوان عاملی علیه صلح و امنیت بین‌المللی محسوب خواهد شد.

۱-۲- امنیت‌سازی میراث فرهنگی در قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد

شورای امنیت دارای صلاحیت اختیاری برای احراز حقایق است. بر اساس ماده (۲۴) منشور سازمان ملل متحد، اعضای ملل متحد مسئولیت اولیه حفظ صلح و امنیت بین‌المللی را به شورای امنیت واگذار کرده‌اند. شورای امنیت از طریق مسئولیتی که بر عهده دارد، از طرف ملل متحد اقدام می‌کند. شایان ذکر است شورای امنیت سازمان ملل متحد بر اساس مواد مربوط به فصل هفتم منشور، اختیارات قابل توجهی راجع به مشاهده هرگونه تهدید علیه صلح یا تجاوز بین‌المللی دارد. شورای امنیت می‌تواند بر اساس منشور توصیه‌هایی را صادر کند و یا درباره اقداماتی که باید معمول گردد، تصمیم بگیرد. همچنین شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌تواند برای بازگرداندن صلح و امنیت بین‌المللی اقداماتی انجام دهد که متضمن اقدام نظامی نباشد و یا اگر تشخیص دهد اقدامات وضع شده علیه صلح و امنیت بین‌المللی کافی نیست، مبادرت به استفاده از نیروهای مسلح کند.

اندیشمندان حقوق بین‌الملل بر این باورند که شورای امنیت می‌تواند هر نوع مصوبه‌ای را برای نیل به هدف و وظیفه اصلی اش مطابق منشور اتخاذ کند و کشورها نیز ملزم به پذیرش آن خواهند بود. البته این دیدگاه مورد قبول جامعه بین‌المللی نیز قرار گرفته است.^{۲۷} در واقع «سازمان ملل متحد و رکن پرنفوذ و صاحب اقتدار آن، شورای امنیت، خارج از چهارچوب نظام بین‌المللی دولت‌محور شکل نگرفته‌اند و اراده این سازمان‌ها و نهادها چیزی جز انعکاس اراده دولت‌های عضو و صاحب نفوذ نیست».^{۲۸} دلیل اهمیت واکنش شورای امنیت به قدرت هنجاری ماده (۲۵) منشور برمی‌گردد. بر اساس این ماده کشورها ملزم

26. Icomos, Statement on the threats to cultural heritage in case of armed conflicts, January 6 2020, Accessed January 11 2023. <https://www.icomos.org/en/89-english-categories/home/70868-statement-on-the-threats-to-cultural-heritage-in-case-of-armed-conflicts>

۲۷. گودرز افتخار جهرمی و علی حاجبانی، «عملکرد شورای امنیت سازمان ملل متحد در بوته نقد و ترازوی نظارت عینی»، حقوقی بین‌المللی، ۳۴، ۵۶ (۱۳۹۶)، ۳۹.

۲۸. رضا موسی‌زاده و سارا حسین‌زاده، «ارزیابی عملکرد شورای امنیت سازمان ملل متحد در بهره‌گیری از دکترین مسئولیت حمایت»، مطالعات حقوق عمومی، ۵۰، ۲ (۱۳۹۹)، ۴۷۴.

هستند تصمیمات شورای امنیت را اجرا کنند و «نافرمانی کشوری از هنجارهای حقوق بین‌الملل و الزامات مترتب بر زیست در جامعه بین‌المللی با مقررات مندرج در فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد پاسخ داده می‌شود».^{۲۹} موضوع مورد اهمیت، واکنش شورای امنیت سازمان ملل متحد به تخریب و غارت میراث فرهنگی و ارتباط آن با تروریسم است. تروریسم به‌عنوان یکی از جدی‌ترین تهدیدها علیه صلح و امنیت بین‌المللی و تخریب میراث فرهنگی به دلایل ایدئولوژیکی و غارت اشیای فرهنگی به‌عنوان منبع بالقوه تأمین مالی تروریسم موضوعی است که مورد توجه شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته است.^{۳۰}

زمانی که دولت اسلامی (داعش) بر بخش‌هایی از سرزمین‌های غنی باستانی بین‌النهرین تسلط پیدا کرد، از میراث فرهنگی به‌عنوان یک منبع مالی پایدار^{۳۱} و از تخریب آن به‌عنوان یک عامل تبلیغاتی شدید مبتنی بر تأثیر روانی استفاده کرده است.^{۳۲} آن چیزی که صلح و امنیت بین‌المللی را تهدید می‌کرد، رسیدن به درآمد هنگفت با قاچاق اموال فرهنگی توسط گروه‌های افراطی در عراق و سوریه بود.^{۳۳} تخمین زده می‌شود داعش به‌تنهایی بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دلار در سال از تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی درآمد کسب کرده است.^{۳۴} تجار فعال در زمینه فروش اموال فرهنگی کشور عراق و سوریه شبکه‌های پیشرفته‌ای مانند شبکه «دارک وب»^{۳۵} را راه‌اندازی کردند و یا از روش پرداخت غیرقابل پیگیری مانند «بیت کوین»^{۳۶} و معامله آثار باستانی با سلاح به‌عنوان یک واحد پولی استفاده کرده‌اند.^{۳۷} درگیری‌های داخلی به وجود آمده در منطقه خاورمیانه باعث شد که علاوه بر گروه‌های وابسته به داعش، دیگر گروه‌های تروریستی و افراد فرصت‌طلب، منطقه را به یکی از مناطق بزرگ تجارت‌های اموال

۲۹. علی سهرابلو، رضا طحجلو و بهمن ساعدی، «اثرپذیری حقوق داخلی از قواعد و هنجارهای حقوق بین‌الملل»، مطالعات حقوق عمومی، ۴۹، ۲ (۱۳۹۸)، ۴۵۰.

30. Kristin Hausler, "Cultural heritage and the Security Council: Why Resolution 2347 matters", *Questions of International Law*, 48(2018), 10.

31. Antoine Dib and Milagros Aurora Revilla Izquierdo, "Terrorism and the Loss of Cultural Heritage: The Case of ISIS in Iraq and Syria", in *Transcultural Diplomacy and International Law in Heritage Conservation*, ed. Olimpia Niglio & Eric Yong Joong Lee. (Springer, 2021), 384.

32. Sabine Von Schorlemer, "Cultural Heritage Protection as a Security Issue in the 21st Century: Recent Developments", *Indonesian Journal of International Law*, 16, 1(2018), 35.

33. Dib and Izquierdo, Op. Cit. 384.

34. Marcie M. Muscat, *Legal Frameworks for Protecting Cultural Heritage in Conflict Zones* (Master's Thesis. CUNY City College, 2020), 50.

35. Dark Web

36. Bitcoin

37. Von Schorlemer, Op. Cit. 35.

فرهنگی غیرقانونی تبدیل کنند.^{۳۸}

قطعاً مسئله تجارت اموال فرهنگی مسئله‌ای است که قبل از داعش نیز وجود داشته است اما نکته قابل توجه و نگران‌کننده تجارت اموال فرهنگی برای تأمین هزینه‌های اقدامات تروریستی است. ارزش بالای مادی میراث فرهنگی یک عامل تهدیدکننده برای صلح و امنیت بین‌المللی است. چون تقویت و ادامه حیات گروه‌های تروریستی به تأمین هزینه‌های مالی وابستگی دارد و در صورت کسب درآمد از طریق فروش اموال فرهنگی، امنیت بین‌المللی به مخاطره خواهد افتاد. به‌عنوان مثال در دستگیری یکی از افراد داعش بنام «ابو حجار»^{۳۹} مأموران عراقی به اطلاعاتی از وی دست یافتند که نشان می‌داد داعش ثروت‌های بادآورده‌ای را از طریق اموال فرهنگی به دست آورده است.^{۴۰} به همین منظور در ادامه به قطعنامه‌هایی از شورای امنیت پرداخته می‌شود که امنیتی‌سازی را در رویه خود دنبال کرده‌اند.

شورای امنیت در قطعنامه ۱۴۸۳ سال ۲۰۰۳ از دولت‌ها می‌خواهد زمینه بازگشت امن اموالی که از نهادهای فرهنگی عراق که به‌صورت غیرقانونی خارج شده بودند را تسهیل کنند. این قطعنامه شامل ارقام دارای اهمیت باستانی، تاریخی، فرهنگی، نادر علمی و مذهبی می‌شد و تاریخ اجرای آن از زمان صدور قطعنامه ۶۶۱ سال ۱۹۹۰ تعیین شده بود. شورای امنیت از سازمان‌های یونسکو، اینترپل و سایر سازمان‌های بین‌المللی خواسته بود در اجرای قطعنامه کمک و همکاری کنند.^{۴۱} در این قطعنامه اشاره‌ای به ارتباط میراث فرهنگی با صلح و امنیت بین‌المللی نشده است اما ایجاد یک هنجار در ارتباط با بازگشت اموال خارج‌شده از عراق را نشان می‌دهد. قابل تصور است که حفاظت از میراث فرهنگی توسط شورای امنیت و گفتگوهای بعدی راجع به ارتباط میراث فرهنگی با تروریسم بین‌المللی در این قطعنامه به وجود آمده است. چون مسئولیت حفاظت از میراث فرهنگی از یونسکو و سایر قسمت‌های سازمان ملل متحد وارد حوزه شورای امنیت گردیده است. قطعنامه صادره آغاز حفاظتی را نشان می‌دهد که بعدها زمینه را برای ارتباط میراث فرهنگی با صلح و امنیت بین‌المللی فراهم می‌کند.^{۴۲}

شورای امنیت سازمان ملل متحد در قطعنامه ۲۱۹۹ سال ۲۰۱۵ به این واقعیت اشاره کرد که تروریسم در همه اشکال و جلوه‌های خود، یکی از جدی‌ترین تهدیدات علیه صلح و امنیت بین‌المللی است^{۴۳} و

38. Dib and Izquierdo, Op. Cit. 384.

39. Abu Hajjar

40. James Cuno, ISIS and the Threat to Our Cultural Heritage: What Can the World Do? A Five-Point Proposal (The Eighteenth Horst Gerson Lecture held in memory of Horst Gerson (1907-1978) in the aula of the University of Groningen on the 8th of October 2015)

41. UN Doc. S/RES/ 1483, Adopted by the Security Council at its 4761st meeting, 22 May 2003, 7.

42. Hausler, Op. Cit. 10.

43. UN Doc. S/RES/ 2199. Adopted by the Security Council at its 7379th meeting. 12 February 2015.

تخریب عمدی یا غیرعمدی میراث فرهنگی عراق و سوریه از جمله تخریب هدفمند اماکن مذهبی و اشیاء توسط داعش و جبهه النصره را محکوم کرد.^{۴۴} علاوه بر این شورا نگرانی خود را از درآمد حاصل از غارت و قاچاق میراث فرهنگی کشور عراق و سوریه توسط داعش، جبهه النصره و غیره که برای انجام کارهای تروریستی و جذب نیرو انجام می‌پذیرفت، اعلام کرد.^{۴۵} شورای امنیت در این قطعنامه ارتباط بین قاچاق اشیای فرهنگی و تأمین مالی تروریسم را تأیید کرده است. این قطعنامه با اشاره به قطعنامه ۱۴۸۳ و بند ۷ آن از تمامی کشورهای عضو، سازمان یونسکو و پلیس اینترپل می‌خواهد اقدامات مناسبی را برای جلوگیری از تجارت مربوط به اموال فرهنگی کشور عراق و سوریه انجام دهند و زمینه را برای بازگشت امن چنین اموالی به مبدأ فراهم کنند.^{۴۶} در همین راستا «بوکوا» مدیر کل سابق یونسکو با توجه به قطعنامه ۲۱۹۹ در تاریخ ۶ مارس سال ۲۰۱۵ نامه‌ای را به مدیران موزه‌ها و مؤسسات فرهنگی ارسال کرد که در آن از آنها خواسته شده بود با توجه به ممنوعیت تجارت اموال فرهنگی سوریه و عراق از تجارت چنین اموالی خودداری کنند و ممنوعیت تجارت اموال فرهنگی عراق را طبق تاریخ ذکر شده در قطعنامه شماره ۱۴۸۳ سال ۲۰۰۳ اعلام کرد. بوکوا از مدیران موزه‌ها و مؤسسات فرهنگی خواسته بود تا همکاری لازم را راجع به اشیای وارد شده به مجموعه‌های خود بر اساس منشأ و مبدأ اصلی آثار داشته باشند. بوکوا علت نگرانی از غارت و قاچاق اشیای فرهنگی را تأمین مالی اقدامات تروریستی داعش، جبهه النصره و سایر افراد مرتبط با القاعده و جذب نیرو و تقویت توانایی عملیاتی آنان معرفی کرده بود.^{۴۷} در واقع قطعنامه ۲۱۹۹ مکمل قطعنامه ۲۱۷۰ و ۲۱۷۸ شورای امنیت است که در رابطه با مبارزه با تروریسم صادر شده است و از تمام دولت‌ها خواسته است که مانع درآمدهای غیر مشروع این گروه گردند.^{۴۸}

مجدداً موضع امنیتی شورای امنیت در قطعنامه ۲۳۲۲ سال ۲۰۱۶ مورد تکرار قرار گرفت. شورای امنیت نگرانی خود را راجع به افزایش دخالت گروه‌های تروریستی در قاچاق اموال فرهنگی ابراز کرد و بر نقش همکاری بین‌المللی در جلوگیری از چنین جرایمی تأکید کرد. در این قطعنامه شورای امنیت از دولت‌های عضو می‌خواهد برای جلوگیری از قاچاق اموال فرهنگی در راستای ماده (۲) کنوانسیون سازمان ملل متحد علیه جرایم سازمان یافته فراملی با یکدیگر همکاری و گزارش اقدامات ملی خود را

Preamble.

44. Ibid, 15.

45. Ibid, 16.

46. Ibid, 17.

47. Cuno, Op. Cit. 18.

۴۸. احسان جعفری و رضا نصیری واحد، «نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در صدور قطعنامه‌ها علیه داعش»، سازمان‌های بین‌المللی، ۵، ۱۴۰۱، ۴۹.

قطعه‌نامه ۲۳۴۷ از مهم‌ترین قطعه‌نامه‌هایی است که راجع به امنیتی‌سازی میراث فرهنگی صادر شده است. این قطعه‌نامه به‌عنوان اولین قطعه‌نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد است که به‌طور کامل در رابطه با حفاظت از میراث فرهنگی به‌عنوان موضوع صلح و امنیت بین‌المللی می‌پردازد. شورای امنیت در سال ۲۰۱۷ به دنبال گسترش اقدامات گروه «داعش» در عراق و سوریه و اعلام حکومت خود با نام «حکومت اسلامی عراق و شام» قطعه‌نامه ۲۳۴۷ را صادر کرد.^{۴۹} این قطعه‌نامه با همکاری فرانسه و ایتالیا پیشنهاد شد و با توجه به ماده (۳۹) منشور سازمان ملل متحد صادر شده است. این قطعه‌نامه مشخص می‌کند «تخریب غیرقانونی میراث فرهنگی، غارت و قاچاق اموال فرهنگی در صورت بروز درگیری‌های مسلحانه» تهدیدی برای صلح و امنیت بین‌المللی است.^{۵۰} در بحث پیش از تصویب این قطعه‌نامه نمایندگان مختلف شورای امنیت همگی بر اهمیت حمایت از اموال فرهنگی به‌عنوان یک ضرورت امنیتی تأکید داشتند. به‌عنوان مثال سفیر بریتانیا گفته بود که هر آن چیزی که برای صلح و امنیت بین‌المللی مهم باشد، لازم به برخورد خواهد بود و یا معاون دبیر کل سازمان ملل متحد در امور سیاسی اشاره کرد که حفاظت از میراث فرهنگی «تنها یک مسئله فرهنگی نیست، بلکه یک ضرورت امنیتی و بشردوستانه نیز هست».^{۵۱} اظهاراتی در این سطح به این معنی است که حملات علیه میراث فرهنگی به‌عنوان تهدید صلح در نظر گرفته می‌شود و با قطعه‌نامه‌های خاصی مانند تکثیر سلاح‌های کشتار جمعی یا قاچاق اسلحه در سطح مشابهی قرار می‌گیرد.^{۵۲} اشاره اصلی قطعه‌نامه ۲۳۴۷ بر اقدامات سازمان‌های تروریستی در تخریب و غارت میراث فرهنگی است و مبارزه با تروریسم به‌عنوان یکی از جدی‌ترین تهدیدات برای صلح و امنیت بین‌المللی در قطعه‌نامه مطرح است.^{۵۳} این موضوع با ابراز نگرانی شدید به مشارکت فعالان غیردولتی، به‌ویژه گروه‌های تروریستی در تخریب میراث فرهنگی و قاچاق اموال فرهنگی و جرایم مرتبط در تهدید علیه صلح و امنیت بین‌المللی از سوی دولت اسلامی عراق و شام (داعش)، القاعده، افراد، گروه‌ها و نهادهای وابسته مورد اشاره قرار گرفته است.^{۵۴} شورای امنیت با اذعان

49. UN Doc. S/RES/ 2322, Adopted by the Security Council at its 7831st meeting, on 12 December 2016, Preamble, 12.

50. Andrzej Jakubowski, "Resolution 2347: Mainstreaming the protection of cultural heritage at the global level", *Questions of International Law*, 48(2018), 34.

51. Hausler, Op. Cit. 5.

52. Gottlieb, Op. Cit. 316.

53. Hausler, Op. Cit. 6.

54. Giulia Baj, "Beyond Resolution 2347 (2017): The Search for Protection of Cultural Heritage from Armed Non-State Groups", *Constitutional Review*, 7, 1(2021), 158.

55. UN Doc. S/RES/ 2347, Adopted by the Security Council at its 7907th meeting, 24 March 2017,

به حفاظت از میراث فرهنگی برای تمدن بشری به تأثیر میراث فرهنگی در شرایط پس از درگیری و صلح نیز اشاره دارد. چنانچه شورای امنیت تخریب غیرقانونی میراث فرهنگی و قاچاق اموال فرهنگی توسط تروریست‌ها و تلاش برای انکار ریشه‌های تاریخی و تنوع فرهنگی را باعث تشدید درگیری‌ها و اخلال در روند آشتی ملی پس از جنگ ارزیابی می‌کند و آن را عاملی باعث تضعیف امنیت، ثبات، حکمرانی، توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشورها معرفی می‌کند.^{۵۶}

شورای امنیت در قطعنامه ۲۳۴۷ کشورهای عضو را تشویق می‌کند تا به فهرست القاعده و افراد، گروه‌ها، شرکت‌ها و نهادهای مرتبط با تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی که پیش‌تر در قطعنامه‌های ۱۲۶۷ / ۱۹۸۹ / ۲۲۵۳ به آن اشاره شده است و برای دولت اسلامی عراق و شام و کمیته تحریم‌های القاعده در نظر گرفته شده، توجه کنند. در واقع قطعنامه‌های ذکرشده، یک نظام تحریم بر اساس لیست افراد و موجودیت‌های مرتبط با گروه‌های تروریستی را ایجاد می‌کند.^{۵۷} شورای امنیت سازمان ملل متحد با تصویب قطعنامه ۲۳۴۷ نشان می‌دهد که صلح و امنیت بین‌المللی با میراث فرهنگی در ارتباط است و با یک دستور کار جهانی می‌خواهد مانع از استفاده میراث فرهنگی به‌عنوان تأمین اقدامات مالی تروریستی گردد. قطعنامه ۲۳۴۷ از کشورها می‌خواهد تا اقدامات مشخصی راجع به جلوگیری از قاچاق اموال فرهنگی به‌عنوان مثال اتخاذ مقررات کافی و مؤثر در زمینه صادرات و واردات و غیره را انجام و گزارش دهند.^{۵۸} شرح فوق نشان می‌دهد که راه برای امنیتی شدن میراث فرهنگی هموار شده است. رابطه‌ای که بین صلح و امنیت بین‌المللی و میراث فرهنگی به وجود آمده است، نشان می‌دهد که دلالان و کسانی که با گروه‌های تروریستی تجارت آثار فرهنگی داشته باشند در لیست تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار خواهند گرفت. هرچند که قصد شورای امنیت از تصویب قطعنامه ۲۳۴۷ نگرانی از تأمین مالی اقدامات تروریستی بود، اما رویه طی شده نقش مهمی در توسعه امنیتی کردن میراث فرهنگی داشته است.

۲- تأثیر قطعنامه‌های شورای امنیت بر توسعه حفاظت از میراث فرهنگی در حقوق داخلی

عمده تقاضاهایی که برای خرید اموال فرهنگی در جهان وجود دارد، مربوط به کشورهای اروپایی و

preamble, para. 7.

56. Ibid, 4, 5, 9.

57. Ibid, 10.

58. Ibid, 17.

آمریکا است. خواهان چنین اموالی معمولاً مجموعه‌داران یا برخی از مالکان موزه‌های شخصی هستند که اشیای با ارزش فرهنگی، باستانی، مذهبی، تاریخی و غیره را از حراجی‌های بزرگ این کشورها خریداری می‌کنند. میراث فرهنگی کشور عراق و سوریه به دلیل قدمتی که دارند مورد توجه چنین بازارهایی هستند. فعالیت گروه داعش در عراق و سوریه باعث شد که میراث فرهنگی این کشورها به بازارهای مورد اشاره قاچاق شود. شورای امنیت برای جلوگیری از تجارت گروه‌های تروریستی، الزاماتی را برای کشورهای عضو پیش‌بینی کرده است که نشان‌دهنده تأثیر حقوق داخلی از قطعنامه‌های شورای امنیت دارد. در این خصوص ابتدا ارتباط بین حقوق بین‌الملل و حقوق داخلی بررسی و در ادامه آن به ذکر قطعنامه‌های مرتبط پرداخته می‌شود.

۲-۱- ارتباط حقوق بین‌الملل و حقوق داخلی

در ارتباط بین حقوق بین‌الملل و حقوق داخلی دو نظریه میان دانشمندان این حوزه مطرح بوده است. در نظریه یگانگی یا «مونیزم»^{۵۹} حقوق داخلی و حقوق بین‌الملل هر دو اجزای یک نظام حقوقی واحد هستند و نمی‌توان تفاوتی بین آنها قائل شد. در مقابل این نظریه دوگانگی یا «دوالیزم»^{۶۰} قرار دارد. طبق این نظریه نظام حقوق داخلی و نظام حقوق بین‌الملل جدا از یکدیگرند. آنچه در بررسی این دو نظریه به دست می‌آید قوت نظریه دوم حاصل می‌گردد؛ اما نظریه اول از پشتوانه حقوقی قوی‌تری برخوردار است. چون در این نظریه هدف اصلی و مقصود در نظام داخلی و حقوق بین‌الملل فرد است.^{۶۱} آنچه در اندیشه‌های نوین وجود دارد این است که نمی‌توان گفت که یگانگانگاری بر دوگانگانگاری برتری دارد و یا برعکس این موضوع صادق باشد.^{۶۲} تنهاترین راه‌حل، انتخاب راه میانه و تعدیل در این موضوع یعنی ارتباط قواعد حقوق بین‌الملل و حقوق داخلی است.^{۶۳} اساساً حقوق داخلی و حقوق بین‌الملل با یکدیگر در ارتباط هستند و از یکدیگر اثر می‌پذیرند.^{۶۴}

طبق گرایش بعضی از کشورها که بر یگانگی نظام‌های حقوقی دارند، قواعد حقوق بین‌الملل بدون

59. Monism

60. Dualism

۶۱. سهرابلو، طجرلو و ساعدی، پیشین، ۴۵۱.

۶۲. محمد ستایش‌پور، «واکاوی تطبیقی مظاهر «دوگانگانگاری و یگانگانگاری» حقوق داخلی و بین‌المللی در سیر تحول تطور آموزه‌های حقوقی و رویه اجتماعی»، پژوهشنامه حقوق تطبیقی، ۶، ۹ (۱۴۰۱)، ۱۳۲.

۶۳. سهرابلو، طجرلو و ساعدی، پیشین، ۴۵۲.

۶۴. ستایش‌پور، پیشین، ۱۲۹.

در نظر گرفتن تصویب مجلس در قوانین داخلی ادغام می‌شود. البته ورود معاهده به صورت مطلق آنی نخواهد بود و مراحلی مانند انتشار و غیره را باید طی کنند؛ اما شرایط در نظام‌هایی که به دوگانه‌انگاری گرایش دارند، متفاوت است. باید قواعد حقوق بین‌الملل طبق فرایندی که قانون اساسی مشخص کرده به قواعد حقوق داخلی تبدیل شوند.^{۶۵} «می‌شود گفت که الزام آور شدن حقوق بین‌الملل منوط به سازکارهای حقوقی داخلی دانسته شده است».^{۶۶} اما هنجارهای شورای امنیت مانند هنجارهای حقوق بین‌الملل معاهده‌ای حالت اختیاری ندارد و کشورها ملزم به اجرا هستند. طبق ماده (۲۵) منشور کشورها موافقت خود را با تصمیمات شورای امنیت قبول و ملزم به اجرای آن شده‌اند.

باید گفته شود که تعهد به همکاری در تصمیمات شورای امنیت به عنوان یک هنجار حقوق بین‌الملل، کشورها را مکلف به اجرای آن می‌کند. این هنجار به صورت آشکارا در اهداف جامعه ملل و به عنوان یک اصل حقوقی در ماده ۱(۳) منشور ملل متحد قرار داده شده است. تعهد به همکاری به عنوان یکی از اصول حقوق بین‌الملل شناخته می‌شود.^{۶۷} واکنش‌های سال‌های اخیر شورای امنیت به تخریب و قاچاق میراث فرهنگی از نظر تحت تأثیر قرار دادن حقوق داخلی به عنوان یک هنجار بین‌المللی قابل توجه است. بعضی از کشورها و حتی در سطح سازمان‌های منطقه‌ای مانند اتحادیه اروپا قوانینی را در رابطه با قطعنامه‌های شورای امنیت تصویب کرده‌اند که متأثر از قطعنامه‌ها بوده است.

۲-۲- قطعنامه‌های مرتبط با میراث فرهنگی شورای امنیت و تأثیر آنها بر حقوق داخلی

بر اساس فصل هفتم منشور سازمان ملل متحد کشورهای عضو باید اقدامات مناسبی را راجع به اجرای تصمیمات شورای امنیت اجرا کنند. در راستای اجرای قطعنامه‌های مرتبط با میراث فرهنگی، شورای امنیت الزاماتی را برای کشورهای عضو ضروری دانسته است که برای اجرای مفاد قطعنامه‌ها قوانین مرتبطی با موضوع قاچاق اموال فرهنگی در این کشورها به تصویب رسیده است. یکی از قطعنامه‌های تأثیرگذار بر حقوق داخلی کشورها قطعنامه ۱۴۸۳ سال ۲۰۰۳ است. تصویب قطعنامه ۱۴۸۳ منجر به تصویب ممنوعیت واردات به‌ویژه در رابطه با اموال فرهنگی در سطح داخلی شد. همان‌طور که در بخش قبلی گفته شد در این قطعنامه کشورهای عضو باید اقداماتی را برای تسهیل بازگشت اموال فرهنگی که به صورت غیرقانونی از عراق خارج شده انجام دهند. این شامل اعمال ممنوعیت تجارت یا انتقال چنین

۶۵. سهرابلو، طجرو و ساعدی، پیشین، ۴۵۲-۴۵۳.

۶۶. ستایش‌پور، پیشین، ۱۳۰.

۶۷. سهرابلو، طجرو و ساعدی، پیشین، ۴۶۱.

اقلامی است. قطعنامه ۱۴۸۳ اساساً همه کشورهای عضو را ملزم به اجرای قوانینی به‌منظور جلوگیری از تجارت غیرقانونی اموال فرهنگی مسروقه از عراق می‌کند. از جمله کشورهایی که راجع به اجرای این قطعنامه قانون تصویب کرده، کشور انگلیس است. انگلیس در قانونی که تصویب کرد، واردات یا صادرات هر چیزی که به‌طور غیرقانونی از عراق خارج شده باشد را ممنوع می‌کند.^{۶۸} کشور آمریکا هم برای جلوگیری از ورود غیرقانونی اموال فرهنگی عراق، قانونی با عنوان «قانون حفاظت اضطراری از آثار فرهنگی عراق سال ۲۰۰۴» را به تصویب رساند. در این قانون اجرای قطعنامه ۱۴۸۳ با قانون اموال فرهنگی ۱۲ ژانویه ۱۹۸۳ آمریکا مورد حمایت قرار می‌گیرد. این مقررات اساس ویژگی مفاد کنوانسیون یونسکو در سال ۱۹۷۰ را در زمینه منع و جلوگیری از واردات و صادرات و انتقال غیرقانونی مالکیت اموال فرهنگی اجرا می‌کند. کشور دیگری که قوانینی برای اجرای قطعنامه ۱۴۸۳ در نظر گرفت، کشور استرالیا بود. استرالیا قانون شماره ۹۷ را در سال ۲۰۰۳ به تصویب رساند که در آن مقررات ممنوعیت انتقال اموال فرهنگی عراق به تصویب رسیده بود.^{۶۹} سوئیس هم از جمله کشورهایی بود که تحت تأثیر قطعنامه ۱۴۸۳ کنوانسیون یونسکو راجع به اموال فرهنگی قاچاق را به تصویب رساند.^{۷۰} کشور کانادا هم برای اعمال قطعنامه ۱۴۸۳ مقرراتی را اجرایی کرد که به‌موجب ماده (۱A/۵) همه افراد در کانادا و همه کانادایی‌های خارج شده از کشور، معامله با اموالی که تحت مالکیت دولت قبلی عراق و یا هر دولتی دیگری را منع می‌کند.^{۷۱} اتحادیه اروپا برای اجرای قطعنامه ۱۴۸۳ مقرراتی وضع کرد که برخی از محدودیت‌های خاص روابط اقتصادی مالی با عراق را ممنوع می‌کرد. طبق ماده (۳) مقرراتی که در تاریخ ۷ ژوئیه ۲۰۰۳ با شماره ۲۰۰۳/۱۲۱۰ وضع شد، مواردی مانند خرید و فروش اموال فرهنگی عراق و سایر اقلام دارای اهمیت باستان‌شناسی، تاریخی، فرهنگی، علمی و مذهبی کمیاب از جمله مواردی که در ضمیمه (۲) ذکر شده، ممنوع است و اگر این اموال به‌صورت غیرقانونی و بعد از ۶ آگوست ۱۹۹۰ از عراق خارج شده باشد باید مطابق بند (۷) قطعنامه شورای امنیت به کشور عراق بازگشت داده شود.^{۷۲} قطعنامه ۲۱۹۹ سال ۲۰۱۵ همانند قطعنامه ۱۴۸۳ شورای امنیت ممنوعیت‌های را در رابطه با تجارت میراث فرهنگی دارد. چنانچه بر اساس اظهارات «ایرینا بوکوا» دبیر کل یونسکو، قطعنامه ۲۱۹۹

68. Aya Ali Hussein & Rasyikah Md Khalid, "Issues in the Protection of Cultural Heritage in Iraq", *International Journal of Asian Social Science*, 8, 7(2018), 402.

69. Negri Vincent, Legal study on the protection of cultural heritage through the resolutions of the Security Council of the United Nations - Cultural heritage through the prism of resolution 2199 (2015) of the Security Council (UNESCO, 2015), 9.

70. Hussein & Khalid, Op. Cit. 403.

71. Vincent, Op. Cit. 9.

72. Vincent, Op. Cit. 8.

جزء قطعنامه‌هایی به شمار می‌آید که نتایج مثبتی در تقویت قوانین داخلی و همکاری بین‌المللی کشورها در به اشتراک‌گذاری اطلاعات در مبارزه با قاچاق غیرقانونی اموال فرهنگی داشته است.^{۷۳} در بخش اول توضیح داده شد قطعنامه ۲۱۹۹ شورای امنیت کشورها را ملزم می‌کند با همکاری پلیس اینترپل و یونسکو اقدامات مناسبی برای مقابله با تجارت میراث فرهنگی که به‌صورت غیرقانونی از این کشورها خارج شده، داشته باشند. شورای امنیت سازمان ملل متحد با اشاره به کسب درآمد گروه‌های تروریستی از طریق غارت و قاچاق میراث فرهنگی در عراق و سوریه، کشورها را ملزم به اقداماتی کرد که مانع از تجارت چنین اموالی گردند. یکی از کشورهایی که مبادرت به وضع قانون در این خصوص کرد کشور آمریکا بود. مجلس سنای این کشور به‌منظور جلوگیری از قاچاق آثار باستانی کشور سوریه توسط گروه‌های تروریستی از جمله داعش رأی به ممنوعیت واردات آثار باستانی غارت شده و به سرقت رفته این کشور داد.^{۷۴}

یکی دیگر از قطعنامه‌های مهمی که الزامات داخلی را برای کشورها تعیین کرده بود، قطعنامه ۲۳۴۷ است. در خصوص اجرای قطعنامه ۲۳۴۷ «ایرینا بوکوا» مدیرکل یونسکو گزارش داده است که حدود پنجاه کشور قوانین داخلی خود را تقویت کرده‌اند و اطلاعات و داده‌ها را به‌منظور از بین بردن مسیرهای قاچاق و تسهیل بازگشت اموال فرهنگی که به‌صورت غیرقانونی از کشورهای سوریه و عراق خارج شده را به اشتراک گذاشته‌اند.^{۷۵} فرانسه به‌عنوان یکی از مبتکران قطعنامه ۲۳۴۷ پروتکل دوم لاهه (۱۹۹۹) را تصویب کرد و به این طریق قوانین داخلی خود را با رژیم حفاظت از میراث فرهنگی یونسکو منطبق ساخت.^{۷۶} از دیگر اثرگذاری‌های مهم این قطعنامه در سطح منطقه‌ای، قوانینی است که اتحادیه اروپا در خصوص اجرای قطعنامه ۲۳۴۷ تصویب کرده است. شورای اروپا تحت تأثیر قطعنامه ۲۳۴۷ کنوانسیون جرایم مربوط به اموال فرهنگی را تصویب کرد و در مقدمه به این قطعنامه اشاره کرد. این کنوانسیون بر جرم‌انگاری قاچاق غیرقانونی اشیای فرهنگی تمرکز دارد و کشورهای عضو را ملزم به جرم‌انگاری عمدی تخریب اموال فرهنگی که در درگیری مسلحانه و یا غیرمسلحانه مورد حمله قرار گرفته باشد، می‌کند و مقررات آن مشابه مقررات مندرج در کنوانسیون حمایت از اموال فرهنگی در مخاصمات مسلحانه (۱۹۵۴)، کنوانسیون لاهه و پروتکل دوم (۱۹۹۹) است. شایان ذکر است قطعنامه ۲۳۴۷ از طریق

73. Hausler, Op. Cit. 11.

74. Dib and Izquierdo, Op. Cit. 387.

75. Jakubowski, Op. Cit. 33.

76. Foradori, Giusti & Lamonica, Op. Cit. 89.

تصویب بیانیه کشورهای «گروه جی ۷»^{۷۷} در مارس ۲۰۱۷ در «فلورانس»^{۷۸} حمایت بیشتری نیز به دست آورده است.^{۷۹} همان‌طور که در جدول شماره (۱) مشخص است، قطعنامه ۲۳۴۷ در مقایسه با سایر قطعنامه‌های شورای امنیت سه رویه شورای امنیت از لحاظ امنیتی‌سازی، توجه به ارتباط حقوق بشری و ارتباط با حقوق داخلی را در متن خود دارد. عملکرد کشورها و سازمان‌های منطقه‌ای مانند اتحادیه اروپا نشان می‌دهد قطعنامه‌های شورای امنیت باعث ایجاد یک هنجار بین‌المللی در حفاظت از میراث فرهنگی شده است و این هنجار حقوق داخلی کشورها را تحت تأثیر قرار داده است.

سال	شماره قطعنامه	موضوع	مضمون قطعنامه‌ها	امنیتی‌سازی میراث فرهنگی	الزام به انجام اقدامات داخلی	اهمیت حقوق بشری میراث فرهنگی	محکومیت تخریب میراث فرهنگی
۱۹۹۹	S/RES/1267	افغانستان	احترام به میراث فرهنگی افغانستان		مقدمه		
۲۰۰۳	S/RES/1483	عراق، کویت	حمایت از میراث فرهنگی عراق و درخواست از کشورها، سازمان یونسکو و پلیس اینترپول برای همکاری در بازگشت اموالی که به‌صورت غیرقانونی از عراق خارج شده است	پاراگراف ۷			
۲۰۰۴	S/RES/1546	عراق، کویت	احترام به میراث فرهنگی عراق و حفاظت از آن		مقدمه		
۲۰۱۲	S/RES/2056	آفریقا، مالی	محکوم کردن تخریب میراث فرهنگی (مقدمه) و حمله به چنین مکان‌هایی ممکن نقض قوانین بین‌المللی باشد	پاراگراف ۱۶			
۲۰۱۲	S/RES/2071	مالی	محکوم کردن تخریب میراث فرهنگی و امکان جنایت بودن عمل تخریب	مقدمه			
۲۰۱۲	S/RES/2085	مالی	محکوم کردن تخریب میراث فرهنگی	مقدمه			
۲۰۱۳	S/RES/2100	مالی، تروریسم	محکوم کردن تخریب میراث فرهنگی و تشویق صلح‌پایان به احتیاط در عملیاتی که در مجاورت میراث فرهنگی انجام می‌دهند	مقدمه، پاراگراف ۱۶ و ۳۲			
۲۰۱۴	S/RES/2139	خاورمیانه، سوریه	احترام به میراث فرهنگی و حفاظت از آن	مقدمه			
۲۰۱۴	S/RES/2164	مالی	تشویق صلح‌پایان به احتیاط در عملیاتی که در مجاورت میراث فرهنگی انجام می‌دهند	پاراگراف ۱۴ و ۱۹			
۲۰۱۴	S/RES/2170	صلح و امنیت بین‌المللی، عراق، سوریه، تروریسم	محکوم کردن تخریب میراث فرهنگی	مقدمه و پاراگراف ۲			
۲۰۱۵	S/RES/2199	صلح و امنیت بین‌المللی، عراق، سوریه، تروریسم	هدف‌گیری منابع درآمدی گروه‌های تروریستی از طریق فروش آثار فرهنگی	پاراگراف ۱۵ تا ۱۷			
۲۰۱۵	S/RES/2227	مالی	درخواست همکاری صلح‌پایان با مقامات مالی و یونسکو و عمل به احتیاط در مجاورت میراث فرهنگی	پاراگراف ۲۵ و ۱۴			
۲۰۱۵	S/RES/2322	عراق	جلوگیری از تجارت آثار فرهنگی	پاراگراف ۱۲			
۲۰۱۷	S/RES/2347	صلح و امنیت بین‌المللی، تروریسم	محکومیت تخریب میراث فرهنگی، تأکید بر آنز میراث فرهنگی بر تنوع فرهنگی و صلح	پاراگراف ۴	پاراگراف ۴	مقدمه	پاراگراف ۱

جدول شماره ۱: قطعنامه‌های مرتبط با میراث فرهنگی و اهمیت آنها

77. Group of Seven (G7)

78. Florence

79. Hausler, Op. Cit. 13, 17.

۳- ارتباط میراث فرهنگی با حقوق بشر در قطعنامه‌های شورای امنیت

گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در زمینه حقوق فرهنگی «بنونه»^{۸۱} بر نیاز به «جریان بخشیدن» رویکرد حقوق بشر به میراث فرهنگی در تمام سیستم سازمان ملل تأکید کرده است.^{۸۱} جریان اهمیت یافتن میراث فرهنگی از نظر حقوق بشری با تحولاتی است که حقوق بشر با صدور اعلامیه جهانی حقوق بشر پیدا کرده است. گستردگی تحول حقوق بشری آن قدر وسیع بوده است که سایر حوزه‌ها مانند میراث فرهنگی را با خود مرتبط کرده است. در ادامه بحث ابتدا به بررسی ارتباط میراث فرهنگی و حقوق بشر پرداخته و سپس وجود این رابطه در قطعنامه‌ها مورد اشاره قرار می‌گیرد.

۳-۱- بررسی ارتباط میراث فرهنگی و حقوق بشر

حقوق بشر دارای بعد فرهنگی است و این در سطح هنجاری و آثار علمی به رسمیت شناخته شده است.^{۸۲} میراث فرهنگی قویاً با حقوق بشر و به‌ویژه حقوق فرهنگی در ارتباط است.^{۸۳} میراث یک عنصر جدایی‌ناپذیر در تشکیل هویت‌ها و فرهنگ است^{۸۴} و «حقوق بشر برای تمام افراد در هر زمان است».^{۸۵} میراث فرهنگی متعلق به ساختار حقوق بشر است. در سال ۲۰۱۷ گزارشگر ویژه سازمان ملل متحد در زمینه حقوق فرهنگی گفته است، میراث فرهنگی «خود یک مسئله حقوق بشر است» و قطعاً «یک منبع اساسی برای حقوق بشر» است.^{۸۶} برای شرکت در زندگی فرهنگی جامعه به حمایت حقوق بشر نیاز است که این مهم در اسناد مختلف حقوق بشری مورد اشاره قرار گرفته است. برای مثال ماده (۲۷) اعلامیه جهانی حقوق بشر از چنین حقی حمایت می‌کند. ماده (۱۵) میثاق بین‌المللی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی حق هر کسی را برای «شرکت در زندگی فرهنگی» و ضرورت «حفاظت، توسعه و اشاعه

80. Bennoune

81. Kristin Hausler, "The UN Security Council, the Human Rights Council, and the Protection of Cultural Heritage", In: *Intersections in International Cultural Heritage Law*, Edited by Anne-Marie Carstens and Elizabeth Varner (Oxford: Oxford University Press, 2020), 210.

82. Kalliopi Chainoglou, "Attacks on Tangible and Intangible Cultural Heritage: Human Rights Violations, Violations of International Cultural Heritage Law or a Threat to International Peace and Security?", in *Transcultural Diplomacy and International Law in Heritage Conservation*, ed. Olimpia Niglio & Eric Yong Joong Lee. (Springer, 2021), 360.

83. Baj, Op. Cit. 169.

84. Chainoglou, Op. Cit. 362.

۸۵. رحمت‌اله فرخی و مصطفی‌اعلی، «اصل احترام به تنوع فرهنگی در اسناد بین‌المللی و رابطه آن با صلح»، تعالی حقوق، ۳، ۱۹ (۱۳۹۶)، ۱۸۱.

86. Chainoglou, Op. Cit. 360.

علم و فرهنگ» به رسمیت می‌شناسد؛ و یا در ماده (۲۲) اعلامیه جهانی حقوق بشر تأکید شده است که همه به‌عنوان عضوی از جامعه حق دارند که حقوق فرهنگی را برای شأن و رشد آزادی شخصیت داشته باشند؛ بنابراین برای اجرای حقوق فرهنگی باید با میراث فرهنگی ارتباط وجود داشته باشد، زیرا بهره‌مندی از میراث فرهنگی ملموس و ناملموس، حق شرکت در زندگی فرهنگی را فراهم می‌کند.

شورای حقوق بشر در قطعنامه‌هایی که صادر کرده است ارتباط بین حقوق بشر و میراث فرهنگی را مورد اشاره قرار داده است. به‌عنوان مثال شورای حقوق بشر در قطعنامه ۶/۱ سال ۲۰۰۷ که برای حفاظت از حقوق و اموال فرهنگی در درگیری‌های مسلحانه تصویب شد بیان کرد تخریب میراث فرهنگی ممکن است باعث آسیب رسیدن به هویت فرهنگی جوامع، گروه‌ها، افراد و انسجام اجتماعی گردد و تأکید کرد احترام به میراث فرهنگی احترام به حقوق بشر است. این شورا در قطعنامه دیگری تأکید کرد «میراث فرهنگی جزء مهمی از هویت فرهنگی جوامع، گروه‌ها، افراد و عاملی برای انسجام اجتماعی است، به طوری که تخریب عمدی آن ممکن است عواقب نامطلوبی بر روی حقوق بشر و کرامت انسانی داشته باشد». همان‌طور که از عملکرد شورای حقوق بشر مشخص است، شورا ارتباط بین میراث فرهنگی و حقوق بشر را مدنظر دارد و تخریب میراث فرهنگی را به‌عنوان عاملی برای آسیب به هویت فرهنگی و غیره معرفی می‌کند.^{۸۷}

سازمان یونسکو نیز رویکرد حقوق بشری را در کنوانسیون‌های مرتبط با حفاظت از میراث فرهنگی دنبال کرده است. به‌عنوان مثال یونسکو در کنوانسیون میراث فرهنگی ناملموس سال ۲۰۰۳ از میراث فرهنگی ناملموس در زمان صلح حمایت می‌کند و در کنوانسیون حفظ و ترویج تنوع مظاهر فرهنگی سال ۲۰۰۵ به اهمیت پیوند بین میراث فرهنگی و جوامع و افراد اشاره کرده است. شایان ذکر است در سایر کنوانسیون‌های یونسکو و از جمله کنوانسیون حفاظت از میراث جهانی فرهنگی و طبیعی ۱۹۷۲ به حقوق بشر و میراث فرهنگی پرداخته شده است. حفظ حرمت میراث فرهنگی قبل از اینکه در اسناد سازمان یونسکو مورد توجه قرار بگیرد، در اسناد حقوق بشر دوستانه بین‌المللی مورد تأکید قرار گرفته است و پیش‌تر شرح مختصری از مواد قانونی مرتبط با آن در بخش اول مقاله داده شد.

میراث مشترک بشری که در نسل سوم حقوق بشر جای دارد، حق مشارکت در میراث فرهنگی را در برمی‌گیرد. قابل ذکر است که میراث مشترک بشری در محاکمه شخصی بنام «احمد الفقی المهدی»

87. Hausler, The UN Security Council, the Human Rights Council, and the Protection of Cultural Heritage, Op. Cit. 208-209.

در «دیوان کیفری بین‌المللی»^{۸۸} مورد توجه قرار گرفته است و دادگاه نشان داد که میراث فرهنگی دارای اهمیتی ویژه است و نه تنها تخریب آن برای مردم منطقه حتی بر کشور مالی و جامعه جهانی تأثیرگذار خواهد بود.^{۸۹} اهمیت بشریت و میراث فرهنگی در «دادگاه بین‌المللی کیفری یوگسلاوی سابق»^{۹۰} نیز مورد اشاره قرار گرفته است و دادگاه بر این موضوع اشاره دارد که «همه بشریت از تخریب یک فرهنگ مذهبی منحصر به فرد و اشیای فرهنگی مرتبط با آن آسیب دیده است».^{۹۱} نکته حائز اهمیت دیگری که وجود دارد، توجه «دیوان بین‌المللی دادگستری»^{۹۲} به حفاظت از میراث فرهنگی به‌عنوان میراث مشترک بشری است. این موضوع در رأی ۱۱ نوامبر ۲۰۱۳ راجع به تفسیر رأی ۱۵ ژوئن ۱۹۶۲ قضیه معبد «پره‌آ ویهار» دعوی کامبوج علیه تایلند قابل مشاهده است.^{۹۳} دیوان در این رأی تفسیری با اشاره به دادرسی قبلی، معبد را مکانی ارزشمند به لحاظ مذهبی و تاریخی برای مردم منطقه می‌داند و با توجه به ثبت آن در یونسکو، از این مکان به‌عنوان یک میراث جهانی یاد می‌کند. دیوان بر اساس ماده (۶) کنوانسیون میراث فرهنگی و طبیعی که هر دو طرف عضو آن هستند، از آنها می‌خواهد با همکاری یکدیگر و جامعه جهانی از معبد به‌عنوان یک میراث جهانی حفاظت کنند. همچنین دیوان از طرفین می‌خواهد از اقدامات عمدی که سبب آسیب مستقیم و غیرمستقیم بر چنین آثاری می‌شوند، جلوگیری کنند. دیوان در چهارچوب تعهدات برشمرده خواستار اهمیت تضمین دسترسی به معبد از طریق جلگه کامبوج شد.^{۹۴} دیوان در این رأی موارد حقوق بشری از جمله تضمین دسترسی به معبد از طریق جلگه کامبوج و اهمیت حفاظت از میراث فرهنگی جهانی را مورد اشاره قرار داده است. میراث فرهنگی امکان برخورداری مؤثر از حقوق فرهنگی، به‌ویژه حق مشارکت در زندگی فرهنگی و لذت بردن از فرهنگ را فراهم می‌کند. همان‌طور که اشاره شد عبارتهایی مانند میراث مشترک بشری، حقوق فرهنگی، مشارکت در زندگی فرهنگی که در کنوانسیون‌ها، دیوان‌های بین‌المللی کیفری و غیره استفاده شده است همگی برای نشان دادن اهمیت حقوق بشری میراث فرهنگی است؛ بنابراین آن‌طور که آشکار می‌گردد بدون دسترسی به

88. International Criminal Court

89. ICC, The Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi, No. 01/12-01/15, Trial Chamber VIII, 27 September 2016, para. 80.

90. International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY)

91. ICTY, Prosecutor v. Kordić & Čerkez, Case No. IT-95-14/2-T, Trial Chamber Judgment, 26 February 2001, para. 207.

92. International Court of Justice

93. Request for Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), ICJ Judgment (November, 11, 2013)

94. Ibid, 106.

میراث فرهنگی نمی‌توان از حقوق فرهنگی بهره‌مند شد و میراث فرهنگی منبع مهمی برای تضمین بهره‌مندی مؤثر از حقوق بشر است.

۲-۳- نگاه حقوق بشری شورای امنیت سازمان ملل متحد به میراث فرهنگی

اهمیت یافتن حقوق بشر برای حفاظت از میراث فرهنگی را می‌توان در قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد مشاهده کرد. در قطعنامه ۱۲۶۷ سال ۱۹۹۹ با موضوع افغانستان و عنوان «وضعیت افغانستان» شورای امنیت ضمن اعلام نگرانی خود از تخلفات حقوق بشردوستانه و حقوق بشر در افغانستان خواستار احترام به میراث فرهنگی افغانستان شد.^{۹۵} در این قطعنامه شورای امنیت هیچ‌گونه اقدامی را برای جلوگیری از اقدام گروه طالبان در تخریب میراث فرهنگی افغانستان پیش‌بینی نکرده است؛ اما توجه قطعنامه به میراث فرهنگی و درخواست احترام به این اموال قابل تأمل است. هدف قطعنامه احترام و دوری طرفین درگیر در افغانستان از مورد هدف قرار دادن میراث فرهنگی است. احترامی که در آن اهمیت حقوق بشری نهفته است. چنانچه اهمیت ذکر «میراث مشترک بشری» در قطعنامه ۵۳۹۶/۸۲۰۳ مجمع عمومی سازمان ملل متحد نشان از این موضوع دارد. همچنین اهمیت میراث مشترک بشری در بیانیه سال ۲۰۰۳ یونسکو در خصوص تخریب مجسمه‌های بودا نیز قابل تأمل است. چون در این بیانیه تخریب مجسمه‌ها عملی غم‌انگیز توصیف شده که جامعه بین‌المللی به‌عنوان یک کل از این عمل متأثر شده و تخریب عمدی را به شیوه‌ای تعریف کرد که نقض قوانین بین‌المللی یک تخلف غیرقابل توجیه نسبت به اصول بشریت و اوامر وجدان عمومی است.^{۹۷} واکنش‌های مختلف سازمان ملل متحد به تخریب میراث فرهنگی نشان می‌دهد که جنبه بشری در آن برجسته شده و به نظر شورای امنیت تحت تأثیر سایر قسمت‌های سازمان ملل متحد با در نظر گرفتن اهمیت حقوق بشری میراث فرهنگی برای جامعه بین‌المللی خواهان احترام طرفین به میراث فرهنگی شده است.

قطعنامه ۱۴۸۳ و قطعنامه ۱۵۴۶ سال ۲۰۰۴ که مجدداً لزوم احترام به آثار باستانی، تاریخی، فرهنگی، مذهبی و حفاظت از آثار باستان‌شناسی، اماکن تاریخی، فرهنگی و مذهبی، موزه‌ها، کتابخانه‌ها و بناهای تاریخی کشور عراق را خواستار شده بود،^{۹۸} قابل تأمل از نظر حقوق بشری است. در زمان تصویب این قطعنامه‌ها نگرانی از فعالیت گروه‌های تروریستی به‌مانند سال‌های بعد از آن وجود

95. UN Doc. S/RES/ 1267, Adopted by the Security Council at its 4051st meeting, 15 October 1999, Preamble.

96. UN Doc A/RES/53/203A, Resolution Adopted by the General Assembly, 18 December 1998, para. 21.

97. Gottlieb, Op. Cit. 303.

98. UN Doc. S/RES/ 1546, Adopted by the Security Council at its 4987th meeting, 8 June 2004, Preamble.

نداشت و جامعه بین‌المللی نگران درآمدزایی چنین گروه‌هایی از طریق فروش اموال فرهنگی نبوده است. آن چیزی که مهم می‌نماید دخالت شورای امنیت برای حفظ این اموال است. اموالی که برای بشریت و جامعه معاصر عراق از نظرهای مختلفی دارای اهمیت است. وجود ارتباط میراث فرهنگی با حقوق بشر می‌تواند دلیل مناسب واکنش شورای امنیت باشد.

از قطعنامه‌های دیگری که جنبه حقوق بشری میراث فرهنگی را مورد توجه قرار داده، قطعنامه ۲۱۳۹ سال ۲۰۱۴ با موضوع «خاورمیانه، سوریه» است. در این قطعنامه شورای امنیت از همه طرف‌ها خواسته است فوراً به خشونت‌ها پایان دهند و تکه‌های به‌هم‌پیوسته غنی اجتماعی و میراث فرهنگی سوریه را نجات دهند و اقدامات مناسبی برای تضمین حفاظت از سایت‌های میراث جهانی سوریه انجام دهند.^{۹۹} در این قطعنامه میراث فرهنگی از دید شورای امنیت به‌عنوان ابزاری مطرح می‌شود که باعث پیوستگی اجتماعی می‌گردد. این دیدگاه شورای امنیت از نظر حقوق بشری قابل توجیه است چون میراث عاملی برای تنوع فرهنگی، هویت و غیره است. هرچند که موضوع اصلی قطعنامه میراث فرهنگی نیست ولی شورای امنیت دید حقوق بشری به میراث فرهنگی دارد تا جایی که از طرف‌ها می‌خواهد اقدام مناسبی برای تضمین حفاظت از آثار انجام دهند.

پیش‌تر در شرح قطعنامه شماره ۲۱۹۹ سال ۲۰۱۵ گفته شد، شورای امنیت از کشورهای عضو، سازمان یونسکو، پلیس اینترپل و سایر سازمان‌های بین‌المللی خواسته بود اموالی که به‌صورت غیرقانونی از عراق و سوریه خارج شده‌اند را به کشورهای مبدأ برگردانند و از تجارت فرامرزی چنین اشیائی خودداری نمایند. این قطعنامه رویه‌ای را نشان می‌دهد که مسئولیت حفاظت از میراث فرهنگی از حوزه عملکردی یونسکو گسترش پیدا کرده و به شورای امنیت سازمان ملل متحد رسیده است. دلیل مناسب برای این اقدام شورا منافع مشترک بشری است.^{۱۰۰} منافع مشترک بشری در منتفع شدن از میراث مشترک بشری و حفظ صلح و امنیت بین‌المللی گزینه مناسبی برای این موضوع است.

همان‌طور که در بخش‌های قبل توضیح داده شد، شورای امنیت در قطعنامه ۲۳۴۷ سال ۲۰۱۷ تلاش برای انکار ریشه‌های تاریخی و تنوع فرهنگی را به‌عنوان عاملی برای درگیری و مانعی برای صلح ملی پس از درگیری‌ها معرفی کرده است. شورای امنیت در این قطعنامه بر حفاظت از فرهنگ و ترویج کثرت‌گرایی فرهنگی تأکید دارد. از اهمیت اماکن فرهنگی می‌گوید و بر قاچاق اموال فرهنگی و بر

99. UN Doc. S/RES/ 2139 Adopted by the Security Council at its 7116th meeting, on 22 February 2014, preamble.

100. Vincent, Op. Cit. 5.

اهمیت میراث فرهنگی ملموس تأکید بیشتری دارد. دیدگاه حقوق بشری شورای امنیت در این قطعنامه هم نمایان است چون میراث فرهنگی را عاملی برای کثرت‌گرایی فرهنگی معرفی می‌کند.

قطعنامه ۲۰۵۶ سال ۲۰۱۲ شورای امنیت که در رابطه با موضوع مالی و عنوان صلح و امنیت در آفریقا به تصویب رسید با نگرانی از وضعیت حقوق بشردوستانه در مالی و فعالیت‌های گروه‌های تروریستی در منطقه، هتک حرمت و تخریب اماکن مقدس با اهمیت تاریخی و فرهنگی در شهر «تیمبوکتو» را محکوم کرده است. محکومیت نه‌تنها شامل آثاری بود که جزء میراث جهانی یونسکو به شمار می‌رفت بلکه شامل دیگر آثار نیز می‌شد.^{۱۰۱} این قطعنامه ضمن تأکید بر اینکه حمله به بناهای مذهبی و تاریخی می‌تواند نقض قوانین بین‌المللی باشد از طرف‌های درگیر طبق پروتکل دوم الحاقی به کنوانسیون‌های ژنو ۱۹۴۹ و اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی که مالی عضو آن است، خواست اقدامات لازم برای حفاظت از سایت‌های میراث جهانی انجام دهند.^{۱۰۲} شورای امنیت مجدداً در قطعنامه ۲۰۷۱ سال ۲۰۱۲ تخریب اماکن فرهنگی و مذهبی و غیره را محکوم کرد و تأکید کرد که ممکن است برخی از این اعمال بر اساس اساسنامه رم جنایت باشد و عاملان آن باید پاسخگو باشند.^{۱۰۳} در همان سال و در قطعنامه ۲۰۸۵ موضع قبلی را تکرار کرد.^{۱۰۴} اما آن چیزی که در این قطعنامه‌ها مهم به نظر می‌رسد در شرایط مالی بحث قاچاق وجود ندارد و تخریب اماکن مقدس از نظر تاریخی و مذهبی مطرح است. چون آثاری که در تیمبوکتو تخریب شد از نظر مذهبی برای مردم منطقه دارای ارزش بود و دادگاه محاکمه المهدی نیز به آن اشاره کرده است.^{۱۰۵} به نظر آن چیزی که مورد توجه به شورای امنیت قرار گرفته است اهمیت حقوق بشری و تأثیر میراث فرهنگی در صلح و امنیت بین‌المللی است.

رویه حمایت‌های قبلی شورای امنیت از میراث فرهنگی مالی در قطعنامه ۲۱۰۰ سال ۲۰۱۳ مجدداً تکرار شده است. شورای امنیت در این قطعنامه تخریب میراث فرهنگی توسط هر فرد و گروهی را به شدت محکوم کرد.^{۱۰۶} نکته مهمی که در قطعنامه به چشم می‌آید تأکید شورای امنیت برای صلح‌بانان

101. UN Doc. S/RES/ 2056, Adopted by the Security Council at its 6798th meeting, 5 July 2012, preamble.

102. Ibid, para 16.

103. UN Doc. S/RES/ 2071, Adopted by the Security Council at its 6846th meeting, 12 October 2012, preamble.

104. UN Doc. S/RES/ 2085, Adopted by the Security Council at its 6898th meeting, 20 December 2012, preamble.

105. ICC, the Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi (Reparations Order), No 01/12-01/15-236, Trial Chamber VIII, 17 August 2017, para. 84-85.

106. UN Doc. S/RES/ 2100, Adopted by the Security Council at its 6952nd meeting, 25 April 2013, Preamble.

سازمان ملل متحد موسوم به «مینوسما»^{۱۰۷} است که از آنها می‌خواهد که در انجام مأموریت‌های خود در مجاورت میراث فرهنگی با احتیاط عمل کنند.^{۱۰۸} مجدداً شورای امنیت در قطعنامه ۲۱۶۴ سال ۲۰۱۴ صلح‌بانان سازمان ملل متحد «مینوسما» را تشویق می‌کند که به صورت متناسب و مطابق قطعنامه‌های قابل اجرا و مرتبط با مجمع عمومی و قوانین و مقررات سازمان ملل متحد در مجاورت اماکن فرهنگی و تاریخی با دقت عمل کنند.^{۱۰۹} شورای امنیت باز هم در قطعنامه ۲۲۲۷ سال ۲۰۱۵ از گروه «مینوسما» می‌خواهد برای کمک به مقامات مالی در محافظت از اماکن فرهنگی و تاریخی با همکاری یونسکو اقدام کنند. همچنین در پاراگراف دیگری مجدداً از این گروه می‌خواهد در مجاورت اماکن فرهنگی و تاریخی با دقت عمل کنند.^{۱۱۰} به نظر آن چیزی که در این قطعنامه‌های شورای امنیت مدنظر است اهمیت میراث فرهنگی از نظر تنوع فرهنگی و اهمیت آن در صلح و امنیت بین‌المللی است. چون همان‌طور که در قطعنامه‌های قبلی مانند ۲۳۴۷ شورای امنیت اشاره کرده است، انکار ریشه‌های تاریخی و تنوع فرهنگی ممکن است بعد از صلح نیز باعث جنگ گردد. می‌توان نتیجه گرفت صلح و امنیت بین‌المللی با عدم حفاظت از میراث فرهنگی به خطر خواهد افتاد چون در آن حق مشارکت در زندگی افراد نیز تهدید خواهد شد.

نتیجه‌گیری

وقوع جنگ‌های جهانی و خسارت‌های مادی و معنوی فراوانی که بشریت متحمل شد، جامعه جهانی را بر آن داشت که کنوانسیون‌هایی را برای حفاظت از میراث فرهنگی به تصویب برساند. این کنوانسیون‌ها برای دولت‌های عضو لازم‌الاجرا بود اما برای کشورهای غیر عضو و به‌ویژه راجع به گروه‌هایی مانند داعش و در درگیری‌های قومی کارساز نبوده است. مثال بارز آن جنگ داخلی یوگسلاوی سابق به‌عنوان نمونه‌ای از جنگ‌هایی است که جنایات مختلفی در آن روی داد و میراث فرهنگی قوم‌های مختلفی در آن مورد تخریب قرار گرفت؛ اما نقطه عطفی که به دنبال تحولات حقوق بشری در حفاظت از میراث فرهنگی پدید آمد باعث شد ویژگی‌های مختلف میراث فرهنگی اعم از سیاسی، امنیتی، اقتصادی، فرهنگی و غیره مورد توجه جامعه بین‌المللی قرار گیرد. این ویژگی‌های مختلف میراث فرهنگی حوزه‌های

107. Minusma

108. Ibid, para.16, 32.

109. UN Doc. S/RES/ 2164 Adopted by the Security Council at its 7210th meeting, 25 June 2014, 14,19.

110. UN Doc. S/RES/ 2227 Adopted by the Security Council at its 7474th meeting, on 29 June 2015, 14.25

مختلفی را به‌ویژه در مسائل صلح و امنیت بین‌المللی و حقوق بشری به خود مرتبط کرده است. جامعه بین‌المللی هم متأثر از این تحولات و واکنش‌های خود را در خصوص تخریب، غارت و قاچاق میراث فرهنگی در سطح ارکان سازمان ملل متحد نشان داده است. در واقع جامعه بین‌المللی دریافت که تنها متکی بودن به معاهدات بین‌المللی برای حفاظت از میراث فرهنگی کارساز نخواهد بود. معاهدات بین‌المللی و موادی از آنها که به‌صورت عرف بین‌المللی در آمده است اثربخش در حفاظت از میراث فرهنگی خواهد بود اما برای مقابله با گروه‌هایی مانند داعش تمسک به بعد امنیتی میراث فرهنگی اثربخش‌تر خواهد بود. گسترش مفهوم امنیتی‌سازی میراث فرهنگی توسط شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌تواند پیامی برای بی‌کیفرمانی کسانی باشد که در فکر تخریب و قاچاق میراث فرهنگی هستند. نکته بعدی در اثرپذیری حقوق داخلی از قطعنامه‌های شورای امنیت است. کشورها به اراده خود عضو معاهده می‌شوند و هیچ‌گونه اجباری در عضویت معاهدات وجود ندارد اما در موضوع حفاظت میراث فرهنگی اگر تصمیمات شورای امنیت حالت الزام‌آور داشته باشد هنجاری را پدید می‌آورد که هیچ دولتی نمی‌تواند با آن مخالفت کند و باید نسبت به اجرای آن اقدام کند. تصمیمات شورای امنیت که منجر به تصویب قوانین داخلی جدیدی در رابطه با حفاظت از میراث فرهنگی شده است نشان‌دهنده این رابطه است. نکته دیگر اشاره به ارتباط میراث فرهنگی با حقوق بشر است. وجود این ارتباط در مواردی مانند حقوق فرهنگی، شرکت در زندگی فرهنگی، هویت فرهنگی و میراث مشترک بشری مورد بحث و بررسی قرار گرفت و مشخص شد که شورای امنیت سازمان ملل متحد به این رابطه پی برده و به آن توجه نموده و اشاره به جنبه حقوق بشری میراث فرهنگی در قطعنامه‌های شورای امنیت نشان‌دهنده گسترش این حق بشری در رکن اجرایی سازمان ملل متحد است؛ بنابراین شورای امنیت سازمان ملل متحد سه نقش امنیتی‌سازی، تأثیر بر حقوق داخلی کشورها و ارتباط با حقوق بشر را برای حفاظت از میراث فرهنگی ایفا کرده است.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

- افتخار جهرمی، گودرز و علی حاجانی. «عملکرد شورای امنیت سازمان ملل متحد در بوته نقد و ترازوی نظارت عینی». حقوقی بین‌المللی، ۳۴، ۵۶ (۱۳۹۶)، ۳۷-۵۸.
<https://doi.org/10.22066/CILAMAG.2017.25048>
- جعفری، احسان و رضا نصیری واحد. «نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در صدور قطعنامه‌ها علیه داعش». سازمان‌های بین‌المللی، ۵، ۱۴ (۱۴۰۱)، ۳۱-۶۰.
<http://iojournal.csr.ir/fa/Article/37875>
- ستایش‌پور، محمد، «واکاوی تطبیقی مظاهر «دوگانه‌انگاری و یگانه‌انگاری» حقوق داخلی و بین‌المللی در سیر تحول تطور آموزه‌های حقوقی و رویه اجتماعی»، پژوهشنامه حقوق تطبیقی، ۶، ۹ (۱۴۰۱)، ۱۲۵-۱۴۲.
<https://doi.org/10.22080/LPS.2022.23249.1312>
- سهرابلو، علی، رضا طجولو و بهمن ساعدی. «اثرپذیری حقوق داخلی از قواعد و هنجارهای حقوق بین‌الملل». مطالعات حقوق عمومی، ۴۹، ۲ (۱۳۹۸)، ۴۴۹-۴۷۰.
<https://doi.org/10.22059/jpls.2018.240446.1573>
- صبح، صقر، سیدقاسم زمانی، سیدعلی رضوی و سید محمد رضوی. «مشروعیت ایجاد دادگاه توسط نیروهای ائتلاف ضد داعش برای محاکمه اعضای دستگیرشده «داعش» در سوریه با نگاهی به ساز کارهای جایگزین در حقوق بین‌الملل کیفری». پژوهش‌های حقوقی، ۲۱، ۴۹ (۱۴۰۱)، ۱۱۹-۱۴۴.
<https://doi.org/10.48300/jlr.2022.148314>
- فرخی، رحمت‌اله و مصطفی‌اعلایی. «اصل احترام به تنوع فرهنگی در اسناد بین‌المللی و رابطه آن با صلح». تعالی حقوق، ۳، ۱۹ (۱۳۹۶)، ۱۸۰-۲۱۶.
https://www.thdad.ir/article_186590.html
- قنبری، پریچهر و حسین فرهادی بابادی. «بررسی ابعاد حقوقی حضور ایران در سوریه از منظر حقوق بین‌الملل». پژوهش‌های حقوقی، ۲۰، ۴۶ (۱۴۰۰)، ۲۸۵-۳۰۲.
<https://doi.org/10.48300/JLR.2021.132622>
- موسوی‌زاده، رضا و سارا حسین‌زاده. «ارزیابی عملکرد شورای امنیت سازمان ملل متحد در بهره‌گیری از دکترین مسئولیت حمایت». مطالعات حقوق عمومی، ۵۰، ۲ (۱۳۹۹)، ۴۶۵-۴۹۰.
<https://doi.org/10.22059/jpls.2019.283950.2058>

ب) منابع خارجی

- Aya, Ali Hussein & Rasyikah Md Khalid. "Issues in the Protection of Cultural Heritage in Iraq". *International Journal of Asian Social Science*, 8, 7(2018), 396-405. <https://doi.org/10.18488/journal.1.2018.87.396.405>
- Baj, Giulia. "Beyond Resolution 2347 (2017): The Search for Protection of Cultural Heritage from Armed Non-State Groups". *Constitutional Review*, 7, 1(2021), 154-187. DOI:10.31078/consrev716
- Chainoglou, Kalliopi. "Attacks on Tangible and Intangible Cultural Heritage: Human Rights Violations, Violations of International Cultural Heritage Law or a Threat to International Peace and Security?". in *Transcultural Diplomacy and International Law in Heritage Conservation*, edited by Olimpia Niglio & Eric Yong Joong Lee. Springer, 2021.
- Cuno, James. *ISIS and the Threat to Our Cultural Heritage: What Can the World Do? A*

Five-Point Proposal. The Eighteenth Horst Gerson Lecture held in memory of Horst Gerson (1907-1978) in the aula of the University of Groningen on the 8th of October 2015.

- Dib, Antoine and Milagros Aurora Revilla Izquierdo. "Terrorism and the Loss of Cultural Heritage: The Case of ISIS in Iraq and Syria". in *Transcultural Diplomacy and International Law in Heritage Conservation*, ed. Olimpia Niglio & Eric Yong Joong Lee (Springer, 2021), 377-393.

- Foradori, Paolo, Serena Giusti and Alessandro Giovanni Lamonica. "Reshaping Cultural Heritage Protection Policies at a Time of Securitisation: France, Italy, and the United Kingdom". *The International Spectator*, 50, 3(2018), 86-101. <https://doi.org/10.1080/03932729.2018.1467161>

- Gottlieb, Yaron. "Attacks Against Cultural Heritage as a Crime Against Humanity," *Case Western Reserve Journal of International Law*, 52, 1(2020), 287-330. Available at: <https://scholarlycommons.law.case.edu/jil/vol52/iss1/15>

- Green martinez, Sebastian A. "Destruction of Cultural Heritage in Northern Mali A Crime Against Humanity?," *Journal of International Criminal Justice*, 13, 5(2015), 1073-1097. <https://doi.org/10.1093/jicj/mqv065>

- Hausler, Kristin. "Cultural heritage and the Security Council: Why Resolution 2347 matters". *Questions of International Law*, 48(2018), 5-19. http://www.qil-qdi.org/wp-content/uploads/2018/03/02_UNSCCultural-Heritage_Hausler_FIN.pdf

- Hausler, Kristin. "The UN Security Council, the Human Rights Council, and the Protection of Cultural Heritage". In: *Intersections in International Cultural Heritage Law*. Edited by Anne-Marie Carstens and Elizabeth Varner. Oxford: Oxford University Press, 2020.

- Jakubowski, Andrzej. "Resolution 2347: Mainstreaming the protection of cultural heritage at the global level". *Questions of International Law*, 48(2018), 21-44. http://www.qil-qdi.org/wp-content/uploads/2018/03/03_UNSCCultural-Heritage_Jakubowski_FIN.pdf

- Luck, Edward C. *Cultural Genocide and the Protection of Cultural Heritage*. Los Angeles, California: Getty Center Drive, 2018.

- Muscat, Marcie M. *Legal Frameworks for Protecting Cultural Heritage in Conflict Zones*. Master's Thesis. CUNY City College, 2020.

- Russo, Alessandra and Serena Giusti. *Monuments under Attack: From Protection to Securitisation*. Italy: European University Institute, 2017. Available form: <http://hdl.handle.net/1814/47164>

- Vincent, Negri. *Legal study on the protection of cultural heritage through the resolutions of the Security Council of the United Nations - Cultural heritage through the prism of resolution 2199 (2015) of the Security Council*. UNESCO, 2015, 1-13. https://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Study_Negri_RES2199_01.pdf

- Von Schorlemer, Sabine. "Cultural Heritage Protection as a Security Issue in the 21st Century: Recent Developments". *Indonesian Journal of International Law*, 16, 1(2018), 28-60. <https://doi.org/10.17304/ijil.vol16.1.742>

Documents

- UN Doc A/RES/53/203A, Assistance to Afghanistan, 18 Dec 1998.
- UN Doc. S/RES/2199, Adopted by the Security Council at Its 7379th meeting, 12 February 2015 (International Peace and Security, Iraq, Syria, Terrorism).
- UN Doc. S/RES/1267, Adopted by the Security Council at its 4051st meeting on 15 October 1999 (Afghanistan).
- UN Doc. S/RES/2347, Adopted by the Security Council at its 7907th meeting, on 24 March 2017 (International Peace and Security, Terrorism).
- UN Doc. S/RES/1483, Adopted by the Security Council at its 4761st meeting, on 22 May 2003 (Iraq, Kuwait).
- UN Doc. S/RES/1546, Adopted by the Security Council at its 4987th meeting, on 8 June 2004 (Iraq, Kuwait).
- UN Doc. S/RES/2139, Adopted by the Security Council at its 7116th meeting, on 22 February 2014 (Middle East, Syria).
- UN Doc. S/RES/2056 Adopted by the Security Council at its 6798th meeting, on 5 July 2012 (Africa, Mal).
- UN Doc. S/RES/2071 Adopted by the Security Council at its 6846th meeting, on 12 October 2012 (Mal).
- UN Doc. S/RES/2085 Adopted by the Security Council at its 6898th meeting, on 20 December 2012 (Mal).
- UN Doc. S/RES/2100 Adopted by the Security Council at its 6952nd meeting, on 25 April 2013 (Mali, Terrorism).
- UN Doc. S/RES/2164 Adopted by the Security Council at its 7210th meeting, on 25 June 2014.
- UN Doc. S/RES/2227 Adopted by the Security Council at its 7474th meeting, on 29 June 2015 (Mali).
- UN Doc. S/RES/2322 Adopted by the Security Council at its 7831st meeting, on 12 December 2016.

Cases

- ICC. the Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi (Reparations Order), Trial Chamber VIII, ICC-01/12-01/15-236, 17 August 2017.
- ICC. The Prosecutor v. Ahmad Al Faqi Al Mahdi, Trial Chamber VIII, ICC-01/12-01/15, 27, September 2016.
- ICTY. Prosecutor v, Kordić & Čerkez, Trial Chamber Judgment, Case No. IT-95-14/2-T, 26 February 2001.
- Request for Interpretation of the Judgment of 15 June 1962 in the Case concerning the Temple of Preah Vihear (Cambodia v. Thailand), ICJ Judgment (November ,11, 2013).

- Human Rights Watch. Trump Threatens War Crimes Against Iran Laws of War Prohibit Deliberate Attacks on Cultural Property, January 5, 2020. <https://www.hrw.org/news/2020/01/05/us-trump-threatens-war-crimes-against-iran>
- ICOMOS. Statement on the threats to cultural heritage in case of armed conflicts, January 6 2020, Accessed January 11 2023. <https://www.icomos.org/en/89-english-categories/home/70868-statement-on-the-threats-to-cultural-heritage-in-case-of-armed-conflicts>
- Noack, Rick. “The disturbing history behind Trump’s threat to target Iranian cultural sites”, Washingtonpost, January 6, 2020, Accessed January 11, 2023. <https://www.washingtonpost.com/world/2020/01/06/disturbing-history-behind-trumps-idea-target-iranian-cultural-sites/>
- Sabbagh, Dan and Rowena Mason. “UK would not back US bombing of Iranian cultural sites - No 10”. The guardian, January 6 2020, Accessed January 11, 2023. <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/06/no-10-uk-would-not-back-us-bombing-of-iranian-cultural-sites>
- UNESCO. Meeting of Director-General and Iran’s Ambassador to UNESCO, 6 January 2020, Accessed January 11 2023. <https://www.unesco.org/en/articles/meeting-director-general-and-irans-ambassador-unesco-0>

This Page Intentionally Left Blank